

Södertörns högskola | Lärarutbildningen mot yngre åldrar, 210 hp

Examensarbete 15 hp | Utbildningsvetenskap Avancerad nivå |

Höstterminen 2013

Konflikthantering i förskolan

- en kvalitativ intervjustudie om olika sätt att arbeta med konflikthantering i förskolan.

Av: Hülya Ilgöy

Handledare: David Östlund

Abstract

By: Hülya Ilgöy, Autumn term of 2013. Conflict management at preschool- A qualitative interview study about different ways of looking at the definition of conflict, how to work with conflicts and factors that can start conflicts.

Supervisor: David Östlund

The aim of this thesis was to find out how the teachers I have interviewed, felt that they worked with and looked at conflict management. The aim was also to find similarities and differences in teachers' ways of working with conflict. With the help of my questions, I got answers to what I wanted to explore in my essay. I used these questions: What strategies do the teachers I interviewed for managing conflicts in preschool? What tools do the teachers I interviewed see as most effective in the process of conflict management? Are there differences and similarities in the way that the teachers I interviewed work with current conflict? What factors, according to the informants starts a conflict? What is the teachers' definition of a conflict and how does their definition affect their approach when working with conflicts?

In my study, I have used a qualitative approach in the form of structured interview, to get material for my thesis. In my interviews, I used an interview guide and a tape recorder.

I analyzed my material using three different theories. The first theory is Vygotsky's theory of learning and development from a sociocultural perspective, the other is Skinner's theory of positive feedback and the third is Freud's psychoanalytic theory. I have also used the previous research to analyze my empirical material. Previous research describing various approaches to working with conflicts. I have also used the book *Solution -oriented pedagogy* as a tool to analyze my material.

The study shows that it seems as the most important thing in one's work with conflict, is the way a teacher look at and relate to a conflict. Many of the teacher see a conflict as something constructive and positive. There is a different approach and strategies in the way the different pre-schoolteachers work and help the kids to take on and resolve a conflict. The similarities in the teachers work with conflict is that they find dialogue as an important tool and that the language is important in resolving a conflict.

Keywords: Conflict , conflict resolution, solution -oriented pedagogy, strategies for conflict resolution , effective ways to resolve conflict

Nyckelord:Konflikthantering, konfliktlösning, lösningsinriktad pedagogik, strategier för konfliktlösningar, effektiva sätt att lösa konflikter

Innehållsförteckning

1.	Inledning.....	s.4
1.1.	Bakgrund.....	s.4-5
1.2.	Syfte.....	s. 5
1.3.	Frågeställningar.....	s. 5
2.	Teoretisk anknytning.....	s. 6
2.1.	Vygotskij- Lärande och utveckling i ett sociokulturellt perspektiv.....	s. 6-8
2.2.	Skinner- Positiv feedback.....	s. 8-10
2.3.	Freud- Psykoanalysen.....	s. 10-11
3.	Tidigare forskning.....	s. 12
3.1.	Arne Maltén.....	s. 12-14
3.2.	Pia Bylund & Kåre Kristiansen.....	s. 14-15
3.3.	Sven Hartman &Tullie Torstenson- Ed.....	s. 15-16
4.	Övrig litteratur- Måhlberg & Sjöblom – Lösningssinriktad pedagogik....	s. 16-19
5.	Metod.....	s. 19-20
5.1.	Val av metod.....	s. 20
5.2.	Urval.....	s. 20-21
5.3.	Avgränsningar.....	s. 21-22
5.4.	Forskningsetiska principer.....	s. 22
5.5.	Presentation av intervjupersoner.....	s. 22-23
6.	Analys- och resultatdel.....	s. 23
6.1.	Analys av hur informanterna ser på konflikter.....	s. 23-25
6.2.	Analys av hur informanterna anser att de arbetar med konflikter.....	s. 25-29
6.3.	Analys av de effektivaste verktygen.....	s. 29-37
6.4.	Analys av faktorer som kan orsaka konflikter.....	s. 38-43
7.	Slutdiskussion.....	s. 43-48
7.1.	Vidare forskning.....	s. 48
8.	Käll- och litteraturförteckning.....	s. 49
9.	Bilagor- Informationsbrev.....	s. 50-52

1. Inledning

Inom skolvärlden har pedagoger inte endast som huvudsyfte att lära ut olika ämnen till barn utan dessutom att forma och utveckla individer som sedan skall kunna bidra till- och fungera i samhället som goda medborgare. När man formas och utvecklas som individ är det viktigt att utvecklas socialt och att fungera i sociala interaktioner. Ett sätt att kunna samspela med andra är att kunna hantera konflikter som uppstår. I läroplanen för förskolan står det:

”Alla som arbetar i förskolan ska följa de normer och värden som anges i förskolans läroplan och bidra till att förskolans uppdrag genomförs. Arbetslaget ska /.../ stimulera barnens samspel och hjälpa dem att bearbeta konflikter samt reda ut missförstånd, kompromissa och respektera varandra”(Skolverket, (reviderad 2010) Lpfö 98 s.8-9).

”Förskolan ska sträva efter att varje barn /.../ utvecklar sin förmåga /.../ att hantera konflikter”(Skolverket, (reviderad 2010) Lpfö 98 s. 9).

1.1. Bakgrund

I boken *Barns tankar om livet* skriver författarna Sven Hartman och Tullie Torstenson-Ed, att det är vanligt att konflikter uppstår mellan barn i deras vardag. De skriver även att barn påverkas väldigt starkt av konflikter och att de funderar över varför konflikter uppstår och hur dessa kan lösas (Hartman & Torstenson-Ed, 2007: 69). Av denna anledning är det viktigt att arbeta med konflikthantering i förskolor och skolor. Nyckeln till en välfungerande verksamhet är att undanröja hinder som vardagliga konflikter som uppstår både mellan barnen och mellan barn och vuxna. Då sparar man både tid och energi till den pedagogiska verksamheten. Även journalisten Mimmi Palm skriver i boken *Låt oss tvista igen!* vikten av att arbeta med konflikthantering på förskolor och skolor. Men hon poängterar att konflikter inte ska undanröjas enbart bara för att undervisningen inte ska störas utan det är även viktigt att se konflikter som något positivt och som bör hanteras konstruktivt. Hon menar på att konflikter bör ses som ett lärande som kan leda till utveckling. Hon skriver att ingen kultur tycker att det är okej med konflikter och därmed upplevs begreppet konflikt som något negativt och detta trots att konflikter är en stor del av vår vardag. Trots att konflikter förekommer mycket i vår vardag, i förskola, skolan, arbetsplatsen och i livet i stort, så har utbildningen i konflikthantering varit försummad i lärarutbildningen. Detta kanske kan förklaras med att det förväntas att varje enskild pedagog har sina egna strategier att lösa konflikter. Palm tycker att det borde satsas mer på att lära ut till lärarstudenter hur man kan hantera konflikter på ett mer

konstruktivt sätt som i sin tur leder till utveckling. Var än konflikter uppstår, handlar de i grunden om samma sak, nämligen människors behov (Palm, Mimmi, 2010: 7).

Det finns olika sätt att arbeta med konflikthantering i förskolor och skolor, och det gäller att hitta rättarbetsverktyg att arbeta med. Ett sätt som man kan arbeta med är att använda sig av olika samarbetsstrategier och innebär att konflikter blir lösta på bästa sätt genom ömsesidig respekt och ärligt samarbete. Sedan finns det ett par strategier som är i grunden destruktiva, men som ofta förekommer i samband med konflikthantering.

1.2. Syfte

Syftet med denna uppsats är att undersöka hur man i praktiken kan arbeta med konflikthantering i förskolan.

1.3. Frågeställningar

- Vilka strategier anser de pedagoger jag intervjuat att de använder för att hantera konflikter på förskolan?
- Vilka verktyg ser de pedagoger jag intervjuat som effektivast i arbetet med konflikthantering?
- Finns det skillnader respektive likheter i sättet, de pedagoger jag intervjuat, arbetar med gällande konflikthantering?
- Vilka faktorer enligt informanterna kan starta en konflikt?
- Hur ser de pedagoger jag intervjuat på konflikter och hur påverkar deras sätt att se på konflikter deras sätt att arbeta med konflikthantering?

2. Teoretisk anknytning

I det här kapitlet ska jag presentera de teorier jag valt att använda i min uppsats. Det är tre teorier jag har funnit som relevanta för att kunna analysera mitt empiriska material som jag fått från mina informanternas intervjuer. Den första är pedagogen och psykologen Vygotskijsteori om lärande och utveckling i ett sociokulturellt perspektiv, den andra är psykologen Skinners behavioristiska teori om positiv feedback och den tredje är Freuds psykoanalytiska teori om personlighetens struktur.

2.1. Vygotskij- Lärande och utveckling i ett sociokulturellt perspektiv

Lev Semënovic Vygotskij föddes 1896 i Vittryssland och dog vid 38 års ålder av tuberkulos. Hans viktigaste verk *Tänkande och språk* publicerades i original form samma år som han avled. Det verket är ett av de mest citerade och lästa verken i psykologin och pedagogiken (Säljö, 2007:108).

I det arv Vygotskij lämnat efter sig definierar han utveckling och lärande ur ett sociokulturellt perspektiv. En viktig utgångspunkt i detta perspektiv är att människor lär och utvecklas genom att delta i sociala praktiker. Utveckling sker först efter att man fått kunskap som man kan få genom att använda medierade redskap. Det som menas med medierade redskap är sociala färdigheter och erfarenheter som vi i vår vardag använder oss av som hjälpmedel att underlätta för oss att åstadkomma det vi har i syfte. Vygotskij har delat dessa i två kategorier, fysiska och psykologiska redskap. Fysiska redskap kallas även för artefakter, saker människan själv skapat och dessa är bl.a. pennor, hammare, och bilar osv. Psykologiska redskap är sådant vi tar hjälp av för att reflektera och prata med. Språket spelar den viktigaste rollen som medierat psykologiskt redskap inom den sociokulturella utvecklingen. När en människa kommer i kontakt och bekantar sig med och lär sig använda medierade redskap utvecklas människan dessutom som sociokulturell varelse och blir ett med sitt samhälle och sin kulturella tradition. På så sätt utvecklas människan till att tänka, arbeta, kommunicera på samma sätt som den människans samhälle har utformat det på (Säljö, 2007: 118- 126).

Fastän barnet till en början kommunicerar genom kroppsspråket med sin omgivning, blir det verbala språket det starkaste verktyget barnet kan använda för att bli ett med sin sociokulturella omgivning och därmed skaffa sig nya sociala erfarenheter. Katherine Nelson,

en amerikansk utvecklingspsykologi, menar att när barnet väl börjar bruka språket verbalt, lämnar biologin över ansvaret för utvecklingen till kulturen. Det handlar om hur vi lär oss kommunicera, minnas, lösa problem, förstå oss själva och andra(Säljö, 2007:117–118).

Vygotskij menar alltså att barns utveckling och lärande sker i sociala interaktion med andra. Det är genom samspel med andra människobarn skaffar sig erfarenheter och tar till sig dessa erfarenheter och använder dem som redskap i sitt tänkande och agerande för att fungera i samhället. Ur ett sociokulturellt perspektiv spelar lärarens och vuxnas handlingar en mycket viktig roll i barns utvecklingsprocess. Enligt Vygotskij är människor alltid på väg att ta in nya sätt tänka och förstå sin omvärld. De erfarenheter och den kunskap vi redan har använder vi i vår vardag och i nyare och olika situationer, men kunskapen och erfarenheterna vi redan skaffat oss som färdigheter fungerar även som redskap för att erövra ny kunskap i interaktion med andra. Utvecklingsprocessen i människors sätt att tänka och skaffa sig färdigheter är beroende av social integrering med andra och av stöd från andra. Dessa två faktorer som en människas utvecklingsprocess är beroende av är utgångspunkten för ett av Vygotskijs mest kända begrepp: den närmaste utvecklingszonen(zone of proximal development eller i kortform, ZoPd). Definitionen på den proximala utvecklingszonen är avståndet mellan det barnet klarar själv utan stöd från andra och det barnet klarar av med hjälp och stöd från andra. Genom kommunikativt stöd, även kallad stöttning och på engelska kallad scaffoldning, kan man hjälpa barnet framåt i sin utvecklingsprocess. Den som stödjer barnet griper in då det behövs, t.ex. när ett barn lär sig läsa och stavar sig igenom en text, eller tolkar en bild och hakar upp sig. Man kan då t.ex. som vuxen gripa in och hjälpa till, så att barnet kan gå vidare med sin övning eller aktivitet(Säljö, 2007:121–123).

För Vygotskij är förskolan och skolan den miljö där människor ges möjligheter att komma i kontakt med de delar av det samhällets erfarenheter som man inte möter i vardagen, d.v.s. institutionella begrepp och kunskaper. Det är här barn utvecklar sina abstrakta kunskaper som i sin tur återspeglas i deras personliga erfarenheter och handlingar. Enligt Vygotskij sker lärande när ett barn i förskolan eller skolan möter på nya begrepp, insikter och företeelser, som barnet sedan försöker koppla med sina tidigare kunskaper och erfarenheter. Lärande av detta slag kan sätta stort press på barnets förmåga att använda och samtidigt omtolka sina egna erfarenheter. Det kan även bli för flummigt och abstrakt för barnet i denna process, det

är därför viktigt att barnet får hjälp av en vuxen. Det är samspelet mellan pedagogen och barnet som avgör framgången i undervisningsprocessen. Läraren blir med andra ord en helt central resurs som kan hjälpa det enskilda barnet att se kopplingen mellan ett abstrakt begrepp och den egna tidigare erfarenheten(Säljö, 2007: 125- 126).

Hur man ser på barns lärande, utvecklingsprocess och hur barn tar till sig kunskap, är beroende av hur undervisningen är organiserad och gestaltas av pedagogen. Det handlar även om ens förhållningssätt gentemot lärande, utveckling och kommunikation. Vygotskij trodde starkt på att kommunikation är en process där människors yttranden är inslag i ett ständigt pågående utbyte av mening och förståelse mellan parterna, talaren och lyssnaren. I mötet grundas mening och betydelse genom att båda parterna får vara med och påverka. Talaren möter de erfarenheter och föreställningar som lyssnaren har. Lyssnaren får ta del av hur talaren har upplevt situationen och talaren får sedan lyssna på hur lyssnaren har upplevt situationen och på så sätt når man en tydlig avslutning. Det är då båda parter förstår sig på varandra och förstår meningen bakom det som sades. Det handlar om ömsesidig respekt, om att alla parter får vara med och göra sina röster hörda, och om att bli lyssnad på. Men olika lyssnare kan mycket väl skapa olika mening av vad yttranden innebär, beroende på att de har olika erfarenheter(Säljö, 2007: 126- 127).

Ett annat begrepp Vygotskij använde sig av för att förklara lärande och utveckling, heter internalisering och idén med det är att människor samlar på sig en ryggsäck fylld med erfarenheter som de sedan använder som språkliga redskap. Det innebär att man lär sig hur man ska agera i olika situationer med hjälp av olika redskap. Man rekonstruerar på det ”inre planet”, i Vygotskijs språk, d.v.s. händelser som från början ägde rum mellan människor. Vi formas som sociokulturella varelser och det händer genom att våra erfarenheter utgör basen för vårt tänkande och vårt ”inre tal”. Internalisering innebär att vi vårt eget tänkande kan koppla tillbaka till tidigare erfarenheter och därmed kan vi veta hur vi skall agera i olika situationer. Det är internalisering som gör oss till sociokulturella varelser med en ryggsäck fylld med tidigare erfarenheter av hur social situationer fungerar och hur man agerar i dem(Säljö, 2007: 129).

2.2. Skinner- Positiv feedback

Ordet behaviorism kommer från engelskans ”behaviour”, som betyder beteende.

Behaviorismen är en riktning inom psykologin som inriktar sig på att förklara människans beteende, dvs. det yttre och observerbara hos människan och grundades år 1913 av den

amerikanske psykologen John B. Watson, född 1878 och död 1958. Behaviorismen har utvecklats från att ha teorier om att människans beteende enbart styrs av omgivningen och dess påverkande faktorer i miljön, till teorier om att människans beteende faktiskt styrs av kognitiva processer i form av tankar och känslor. Enligt Watson styrs människans beteende eller handlingar inte av kognition i form av tankar och känslor eller av medvetna och omedvetna önsknings utan i stället av omgivningen och de stimuli (påverkande faktorer) som människan får från sin omgivning. Den amerikanske psykologen B.F. Skinner, född 1904 och död 1991, var en annan teoretiker inom behaviorismen som höll med Watsons teorier kring människans beteende. Från och med 1950-talet blev Skinner en av de mest betydande representanterna för behaviorismen. Skinner höll med Watson om att psykologin skulle studera människans beteende. Men hans teori skiljde sig någorlunda från Watson, för Skinner inkluderade även med människans inre i sina teorier. Men han menade dock inte att människans inre var orsak till beteendet utan ett resultat av det. I sin forskning av människans beteende, intresserade sig Skinner för den så kallade operanta betingningen. "Operant" betyder verksam och verksam och operant betingning är en form av inläring för att ändra ett visst önskat beteende. Operant inlärningsform innebär att den som ska lära sig är aktiv och får dessutom en belöning när den visat på att den lärt sig någonting. Den operanta inlärningsformen innebär att man ska lära sig att uppleva om ens beteende visar på positiva och behagliga konsekvenser eller negativa. Istället för att tala om konsekvenser av ett beteende talar Skinner istället om positiv respektive negativ förstärkning. Positiv förstärkning handlar om när ett beteende resulterar i en belöning (t.ex. beröm, status, uppmärksamhet, mat, osv.). Negativ förstärkning innebär att ens beteende får som följd att något obehagligt försvinner eller blir mindre stark (t.ex. utskällning, kritik, m.m.). Både i sättet att arbeta med positiv såväl som negativ förstärkning så resulterar det i belöning. Det är dock viktigt att inte förväxla negativ förstärkning med straff, för enligt Skinner kommer straff endast upp på tal då ett beteende resulterar i att något obehagligt visar sig eller något positivt upphör. Enligt Skinner är belöning ett bättre sätt att arbeta med att forma och kontrollera en människas beteende än att arbeta med straff som ett medel.

För att få människor att hålla fast vid ett önskvärt beteende anser Skinner att det är viktigt med att fortsätta belöna beteendet, speciellt under själva inläringen av ett nytt beteende. Då är det viktigt med en direkt förstärkning, dvs. att man belönar beteendet varje gång det framträder. Men efter ett tag när det önskade beteendet är inlärt och skall endast i syfte att

bevaras, är det mycket effektivare att ge belöning bara någon gång då och då (Larsen, 1997:46,52–57).

2.3. Freud- Psykoanalysen

Österrikaren Sigmund Freud föddes 1856 och dog 1939. För att förstå Freud måste man veta att i under den tiden han levde i så dominerade en mycket stark tro på vetenskapen, framför allt naturvetenskapen. Tron på att samhället styrdes utav naturvetenskapliga förklaringar men Freud var inne på något helt annat och intresserade sig för humanvetenskapen och för människans inre. Freud tankar kretsade kring att den inre själens känslor och tankar styr människors handlingar. Flera år efter det att Freud presenterat sina psykoanalytiska teorier sammanfattade han sina tankar om de olika delarna i människans personlighet, som fungerar som funktioner hos personligheten. Dessa är Detet, Jaget och Överjaget. Det är detet som är drifterna och vill ha tillfredsställelse, medan Överjaget är samvetet och talar om vad som är förbjudet och jaget är vår stackars vilja som ständigt måste kompromissa mellan ofta oförenliga krav som ställs från detet och överjaget. Detet är den del som tidsmässigt formas först och innehåller framför allt önskningar och impulser som är kopplade till vårt driftliv. Detet saknar logik och känsla för realism och är det man ibland kallar för ”det lilla barnet” och som enligt Freud saknar moral. Om detet saknar moral får den mer energi till att utöva ett starkt tryck på jaget. Jaget är till skillnad från detet, medvetet om tid och rum och om yttervärldens krav. Jaget försöker vara logiskt och moraliskt och ta itu med problem med hjälp av medvetna reflektioner. Jaget växer fram hos det lilla barnet när det börjar få en någorlunda realistisk bild av hur omvärlden fungerar. Jaget fokuserar hellre på att vinna t.ex. trygghet och uppskattning på sikt och kan därmed ignorera vissa omedelbara önskningar för att slippa riskera att förlora tryggheten eller uppskattningen. Överjaget växer fram senare hos det lilla barnet och återspeglar sig i barnets föräldrars uppfostringsideal. Överjaget växer dessutom fram med hjälp av andra vuxnas sätt att se på vad som är rätt och fel, det t.ex. vara en lärare, en släkting eller olika auktoriteter i samhället. Överjaget är en härskare som ständig övervakar jaget, jämför jagets handlingar med sina egna ideal och fördömer avvikelser. Enligt Freud är större delen av vårt själsliv, speciellt detet, omedvetet. Många av detets driftimpulser når jaget som oftast sätter stopp för dem. Men det är överjaget som påverkar jaget att tränga bort sådant som inte överensstämmer med överjagets ideal. Själva bortträngningsmekanismen är också en omedveten process (Levander, 1997: 11, 16- 17).

I och med att överjaget får jaget att tränga bort det som är oönskat, skapar jaget omedvetna försvarsmekanismer inom sig, för att undvika tankar som väcker ångest. Det poängteras starkt

av Freuds dotter Anna Freud, som var intresserad just av jagets försvarsmekanismer, att jaget självt inte är medveten om hur allting går tillväga utan det är processer i den omedvetna delen av jaget som försöker skydda resten av jaget mot ångest(Levander, 1997: 26).

I sin bok *Kommunikation och konflikthantering*, som jag även tar upp längre ner i kapitlet Tidigare forskning, skriver Arne Maltén om dessa försvarsmekanismer kopplade till konflikthantering. Maltén beskriver nio vanliga försvarsmekanismer som det inre jaget ofta tar hjälp av när den känner av att en konflikt börjar trappas upp. Maltén menar att dessa försvarsmekanismer, även kallade för anpassningsreaktioner, är ett sätt för jaget att skydda sig mot andra människor eller när situationen känns pressande. Utan dessa försvar skulle vi vara hur svaga som helst och därmed hudlösa, därför har försvarsmekanismerna positiva sidor, men de kan även ha sina nackdelar när de kan stå i vägen som hinder i kris- och konfliktsituationer. Försvarsmekanismer är typiska för den person som blir utpekad som syndabock och bärare av gruppens problem. Jag har dock valt att ta med tre utav dessa försvarsmekanismer, för att det är dem jag har funnit relevant för min uppsats. Sådär beskriver Maltén dessa tre försvarsmekanismer:

- **Regression:** Innebär att man faller tillbaka till omogna beteenden, när man väl ställs inför ett problem. Man börjarskrika och stampar i golvet. En annan regressiv reaktion är att man gör sig liten och hjälplös, för att be om andras hänsyn och hjälp.
- **Projektion:** Innebär att man projicerar sina svagheter på andra. Det är lättare att se svagheter hos andra och att ge kritik till andra än att erkänna sina egna svagheter och ge kritik till sig själv.
- **Bortträngning:** Innebär att man undviker och tränger undan känslor eller situationer som väcker ångest och obehag.

Maltén fortsätter med att förklara att det är viktigt att känna till och ha kunskap om Freuds försvarsmekanismer när man känner av att en konflikt börjar trappas upp och ifall man vill lösa krissituationen så fort som möjligt. Maltén menar att genom att besitta kunskap om dessa mekanismer, kan man på ett enklare sätt förhindra en förestående konflikt(Maltén, 1998: 147- 149).

3. Tidigare forskning

Jag har hittat forskning som är relevant för min uppsats genom att söka i olika databaser: Libris nationella bibliotekssystem, Google och Södertörns högskolas bibliotekssystem. Med hjälp av de sök- och nyckelord jag presenterade i början av arbetet (precis efter abstract), har jag hittat relevanta fakta om tidigare forskning till min uppsats. Jag kommer både ta upp vad som kan orsaka konflikter och olika strategier som kan lösa konflikter enligt dessa forskare.

3.1. Arne Maltén

I sin bok *Kommunikation och konflikthantering- en introduktion*, skriver Arne Maltén om olika strategier och metoder för att lösa konflikter. Boken bygger på socialpsykologisk och pedagogisk forskning. Han definierar begreppet ”konflikt” så här:

”En konflikt uppstår vid en sammanstötning, en kollision eller annan oförenlighet mellan mål, intressen, synsätt, värderingar, grundläggande behov eller personlig stil” (Maltén, 1998: 145).

Maltén menar att en faktor som kan orsaka konflikter är att man inte har förståelse för varandras olika världsbilder. Alla ser på saker på olika sätt och om man inte kan respektera varandras olika åsikter, värderingar, synsätt, osv, kan det bli krock och medföra en kollision. Då blir situationen akut och därmed måste man hantera situationen och det kan man göra genom olika strategier för konflikthantering. Maltén hävdar att konflikter hör ihop med förändring och utveckling och därmed något konstruktivt (Maltén, 1998: 149- 151). Han tar upp tre begrepp som är tre olika sätt att se på konflikter och poängterar att ens arbete med konflikthantering påverkas av hur man förhåller sig till konflikter. Om man ser positivt på konflikter har man större chans att kunna lösa konflikter men har man dock negativ syn på konflikter kan man fastna och inte komma fram till en lösning. Maltén tar upp begreppet ”den undvikande synen”, vilket innebär att man upplever konflikter som något negativt och därmed undviker konflikter. Sedan tar han upp begreppet ”den naturliga synen”, som innebär att man ser konflikter som något naturligt och att man lär sig att leva med dem. Till sist tar han upp begreppet ”den vitaliserande synen”, och innebär att man ser konflikter som något positivt och konstruktivt (Maltén, 1998: 151- 152).

I sin bok tar han upp tre olika konfliktlösningstrategier eller förhållningssätt i samband med konflikthantering, som han också kallar det. De två första är strategier med begränsad effekt, men det är ändå helt vanligt att de förekommer i samband med konflikthanteringar. De mindre effektiva strategierna kallas för defensiva strategier och tvångs- och maktstrategier. Den

fjärde strategin som heter samverkansstrategier, är den bästa och representerar ett förhållningssätt som är den mest effektiva och som kan bidra till en lyckad konflikthantering. Så här beskriver han strategierna:

Defensiva strategier innebär att man "löser" ett problem genom att dölja konflikten eller ignorera problemet och låtsas som om ingenting. Man kan "lösa" problemet med att avsluta den startade konflikten med repliken "nu talar vi inte mer om det". Man kan även i en defensiv strategi "lösa" problemet genom att undvika varandra. Ett tredje sätt i en defensiv strategi, är att utse en syndabock och ge skulden till någon. Maltén tycker att den defensiva strategin är i grunden destruktiv. Att utse en syndabock är egentligen ett sätt att försöka manipulera konflikten och därmed sätts det stopp för all diskussion och leder i sin tur till "tystnadens onda cirkel". Detta bidrar till destruktivitet hos skuldläggaren och därmed förblir problemet och ångesten kvar oarbetade hos skuldläggaren, vilket i sin tur leder till att en "inre drama" skapas. Med det menar Maltén att skuldläggaren börjar få skuld känslor gentemot den utpekade eller utstötta. I och med att båda parterna förlorar på den defensiva strategin kan man beteckna partsförhållandet som "förlora-förlora" (i motsats till win-win). När man använder sig av defensiva strategier är det inte så vanligt att ta in medlare utifrån utan man låtsats helt enkelt som att allting är bra.

Makt- och tvångsstrategier innebär att båda parterna är beroende av varandra. Båda parterna provar varandras styrkor och utnyttjar varandras svagheter. Man sätter varandra under press. Här kallar man partsförhållandet för "vinnare-förlorare", för här vinner bara en part. Man kan vinna konflikten genom att tvinga motparten till underkastelse men endast för stunden. Bara för att ena parten har vunnit behöver det inte betyda att konflikten är "lös", utan mer att den är inkapslad och kommer eventuellt bli aktuell igen inom snar framtid. När motparten tvingas till underkastelse kan den vika av för stunden och gå in i den passiva objektsrollen, men som i sina tankar smider planer för hämnd och väntar på ett passende tillfälle för att ta revansch.

Samverkansstrategier innebär att båda parterna löser konflikten tillsammans. Inom samverkansstrategier ingår problemlösandesamtal, förhandlingar och om så behövs, medling genom ett tredjepartsingripande utifrån. Här vinner båda parterna på att tillämpa samverkansstrategierna, för de erbjuder alla att känna sig engagerade och motiverade. Maltén beskriver samverkansstrategierna som effektiva eftersom de är konstruktiva och skapar ett "vinna-vinna-förhållande" mellan båda parterna. Alla får vara med och ta ansvar och samarbeta i att bygga lösningar för att kunna lösa en konflikt.

I strategin problemlösande samtal erkänns konfliktens existens och problemen kartläggs. Man möts ansikte mot ansikte i en öppen, förutsättningslös diskussion och arbetar utifrån ett ”psykologiskt samarbetskontrakt” som kännetecknas av förståelse, tillit och respekt. Om förhandlingsstrategin inte fungerar kan man använda en annan strategi och ta in en tredje part, medlaren, vilket hans/hennes uppgift är att föra parterna närmare varandra och att hjälpa dem till ömsesidig förståelse. Medlarens uppgift är även, den att vilja få båda parterna till en gemensam problemanalys. När väl båda parterna är villiga att vilja gemensamt analysera problemet, blir de fortsatta stegen följande i processen att hantera konflikten:

Konfliktsituationen analyseras genom att man lyssnar aktivt på vad alla parter har att säga och hur de har upplevt situationen, tillsammans bygger man fram lösningar och tillämpar lösningen. När det har gått ett bra tag följer man upp konflikten och diskuterar kring den, ifall lösningen var bra och ifall konflikten inte längre existerar och är löst på riktigt (Maltén, 1998:174–180).

3.2. Pia Bylund och Kåre Kristiansen

Även författarna Pia Bylund och Kåre Kristiansen skriver om konflikthantering i ett kapitel i deras bok *Samspel* och definierar begreppet ”konflikt” såhär:

”Konflikt: verklighetsuppfattningar som hotar varandra och utlöser destruktiv energi” (Bylund & Kristiansen, 2005:131).

Författarna fortsätter med att förklara att alla har olika syn på världen och utifrån egna livserfarenheter så grundar man olika slutsatser och skapar sig en egen verklighetsuppfattning. Denna oenighet kan vara stimulerande och man kan ge varandra kunskap samtidigt som den kan vara destruktiv. Om för många olika verklighetsuppfattningar kommer i vägen för och hotar varandra kan det uppstå konflikter. Hotet är orsaken till att oenigheten blir personlig och därmed övergår den från konstruktiv debatt till nedbrytande konflikt (Bylund & Kristiansen, 2005: 131). Bylund och Kristiansen menar att det inte är själva oenigheten som orsakar konflikten utan att det är själva reaktionerna på oenigheten som startar en konflikt. Det är reaktioner som kallas för passiva beteenden, som omedvetet skyddar den inre harmonin, när det uppstår en oenighet. Författarna refererar till Freuds teori om jagets försvarsmekanismer i konfliktsituationer, som jag har skrivit om längre upp i uppsatsen i kapitlet om teoretiska ram. (Bylund & Kristiansen, 2005:134).

”Första fasen av en konflikt startar försiktigt med dolda budskap och korsade transaktioner, dvs. misskommunikation som medför obehag. Konfliktfröet börjar emellertid inte spira ordentligt förrän vi underskattar obehaget så att vi inte erkänner att de egentligen existerar” (Bylund & Kristiansen, 2005: 135).

Författarna menar att när oenighet uppstår resulterar det i en konflikt och därmed blir situationen akut och måste i sin tur lösas.

Bylund och Kristiansen förklarar att effektiv konflikthantering måste bygga på ömsesidig respekt och uppriktigt samarbete (Bylund och Kristiansen, 2005: 138- 139).

”Konflikter är betydligt mera kostsamma än man tror, varför de måste hanteras snabbt och effektivt. En konflikt är löst när de bakomliggande motsättningarna inte längre framkallar negativ energi och dit kan du nå om konflikten tacklas utifrån” (Bylund och Kristiansen, 2005: 143). Här tar Bylund och Kristiansen upp vikten av att situationen är akut och därmed måste åtgärdas med hjälp av en eller flera medlare.

Bylund och Kristiansen tycker att det är viktigt med att först erkänna problemet, identifiera problemet, och lyssna på hur alla parter har upplevt problemet. Sedan är det dessutom viktigt att samarbeta och bygga fram lösningar. Till sist är det viktigt att man längre fram i framtiden följer upp konflikten och diskuterar om saken. Man diskuterar ifall strategierna varit effektiva och ifall negativ energi fortfarande kvarstår, hur man går vidare i sådana fall för att bli kvitt den negativa energin så att konflikten blir löst på riktigt (Bylund & Kristiansen, 2005: 139- 142).

3.3. Sven Hartman och TullieTorstensen-Ed

I boken *Barns tankar om livet* skriver författarna Sven Hartman och TullieTorstensen-Ed lite kort om konflikter och konflikthanteringar. De beskriver att konflikter är en del av barns vardag och att det är någonting som barn oftast brukar fundera kring. Barn funderar även kring hur konflikter kan lösas, för konflikter är något som berör dem väldigt starkt.

Författarna refererar till forskaren Andrzej Szklarskis studie om barns tankar om orsaker till konflikter och förklarar att orsakerna kan variera. Det nämns även att barn har en stor känslighet för ärlighet och rättvisa, därför kan barn reagera starkt på svek, förtal och fusk och ser dessa som viktiga orsaker till konflikter. I denna studie ser barn även att ljuga, att fjäska och kränkningar av den personliga integriteten, som orsaker till konflikter. Andra orsaker är grundlösa anklagelser och plötslig aggression. En annan sak som tas upp i studien är barns

tankar kring hur konflikter kan lösas och därmed beskrivs tre olika sätt att lösa konflikter. ett sätt är att "lösa" konflikterna aktivt med hjälp av fysisk eller psykisk påtryckning. Ett annat sätt är att undvika konflikten genom att fly och be om att få hjälp från en tredje part, medlaren. Den sistnämnda strategin barnen nämner är att man ska använda sig av kommunikation och ömsesidig respekt. Detta innebär att man ska lyssna på varandra i en förhandling, ta reda på fakta eller be en medlare ingripa (Hartman & Torstenson-Ed, 2007: 69- 70). Nu kommer jag att ta upp ett exempel ur boken, som citerat ett barn ur studien som diskuterar hur man kan lösa en konflikt genom samarbete och kommunikation:

"Man pratar om det och så där när man löser, så tycker inte jag man ska slåss, det är ingen lösning... Det går ju att prata om och försöka få det så att båda, att de olika som bråkar, att de får det lika bra båda två" (Hartman & Torstenson-Ed, 2007: 70).

Författarna fortsätter sedan med att skriva att dessa barn i studien oftast hanterade konflikterna på egen hand eller med hjälp av en pedagog. De skriver även att konflikter som bearbetas och som man lämnat bakom sig och tagit lärdom av, blir en del av den livskunskap man bär med sig senare i framtiden. Att det hela redan börjar i förskolan, då man lär sig att samspela i interaktion med andra, vilket också innefattar konflikthantering (Hartman & Torstenson-Ed, 2007: 70- 71).

4. Övrig litteratur- Måhlberg & Sjöblom- Lösningssinriktad pedagogik

I boken *Lösningssinriktad pedagogik- för en roligare skola*, skriver författarna Kerstin Måhlberg och Maud Sjöblom om hur man kan arbeta med konflikthantering i förskolor och skolor med hjälp av en lösningssinriktad arbetsmodell. Kerstin Måhlberg och Maud Sjöblom är två specialpedagoger som utvecklade den lösningssinriktade pedagogiken på Mellansjö skola i Täby utanför Stockholm.

Den lösningssinriktade pedagogiken kommer ursprungligen från korttidsterapin, en terapi som utvecklades i USA på 60- talet av John H. Weakland och Jay Haley. Så småningom överförde man terapin till pedagogik och med hjälp av lärare, föräldrar och barn har man lyckats utveckla arbetsmodellen. Alltså är lösningssinriktad pedagogik en arbetsmodell som i grund kommer från korttidsterapin som man använde på vuxna. Därför borde det finnas många likheter mellan hur barn löser sina konflikter och hur vuxna löser sina (Måhlberg & Sjöblom, 2010: 17, 20-21). Den lösningssinriktade arbetsmodellen är grundad på två komponenter, förhållningssätt och samtalsmetodik (Måhlberg & Sjöblom, 2010:42). Båda dessa

komponenter är beroende av språket som verktyg. Språket är en förutsättning för tänkandet och tänkandet behövs för att kunna bygga upp lösningar.

Ett vanligt tankesätt man brukar ha kring problemlösning i förskolans och skolans värld är att ställa mycket frågor om problemet. När man ställer fel typ av frågor, så brister det och någon vidare lösning uppkommer inte utan det författarna menar är att man måste ställa rätt typer av frågor när det uppstår konflikter. Rätt typer av frågor är en del av den lösningsinriktade pedagogiken. Istället för att ställa frågor om själva problemet ska man ställa frågor om hur det ser ut vid de tillfällena när det fungerar bättre. Måhlberg och Sjöblom fortsätter med att förklara varför fokus bör vara främst på lösningen än på problemet och det av den anledningen för att de upplever att det är mer effektivt, respektfullt och lämpligt för sitt ändamål. Det är mer praktiskt att någon får ansvara för en lösning istället för ett problem. Om man fokuserar på problemet, blir det lätthänt att barnet känner sig misslyckat och kan då känna sig omotiverad till att vilja lösa en konflikt. Lösningsinriktad pedagogik handlar mycket om att lära barnet att ta ansvar (Måhlberg & Sjöblom, 2010:27–28).

Inom lösningsinriktad pedagogik är det viktigt som pedagog att ha rätt förhållningssätt till en konflikt som har uppstått och att det är viktigt att se situationen ur ett ljusare perspektiv.

”Ett förhållningssätt ger uttryck för den inställning, den attityd, som en person intar. En vanlig uppfattning är nog att en persons förhållningssätt avspeglar den inställning personen har”(Måhlberg & Sjöblom, 2010: 45).

Allmänt sett är det viktigt med, i vårt förhållningssätt, att ha rätt bemötande och att visa respekt till alla vi möter som har olika syn på världen. För alla är olika och har olika världsbilder. Det gäller även konflikter som uppstår mellan olika parter, även dessa kan uppfattas olika mellan parterna.

Vad Måhlberg och Sjöblom menar här är att man måste ha positiv inställning gentemot den konflikt som uppstår, för att lyckas kunna lösa den. Då är det viktigt med positiv feedback (som jag nämnt tidigare i Skinners behavioristiska teori om positiv feedback), speciellt inom förskolan och skolan. Det författarna menar är att det är effektivt när man som pedagog ger positiv feedback när ett barn gör något som är ett steg i rätt riktning. På så sätt får barnet bekräftelse på att det har visat rätt beteende och får då mer energi att anstränga sig lite extra. Författarna skriver att positiv feedback ökar barns självförtroende i motsats till om man

tillrättavisar ej önskvärt beteende(Måhlberg & Sjöblom, 2010: 56-57). Även Skinner var inne på denna behavioristiska teori om positiv feedback

I ett senare kapitel tar författarna igen upp vikten av att använda språket som verktyg när man arbetar med lösningsinriktad pedagogik. De skriver vidare att språket är ett av människans främsta verktyg i dagsläget i samhället och att språket särskilt är det viktigaste arbetsverktyget för pedagoger när det gäller utveckling av olika samtalsformer. Det är viktigt att använda språket som en bro istället för ett hinder och att utnyttja språket som verktyg och inse dess betydelse för hur vi människor tänker, känner och agerar. Språket är en förutsättning för tänkandet. Författarna förklarar vidare språkets betydelse för barns utveckling genom att referera till Vygotskij (som jag även nämnt tidigare i min teori anknytningar) som skrev att språket har minst tre funktioner för barns utveckling och skrev såhär om språkets betydelse:

- Den inre dialogen ger barnet en möjlighet att ”reorganisera det visuella fältet”.
- Barnet blir mindre impulsivt och kan planera sina handlingar, t.ex. när det hamnat i en konflikt med ett annat barn
- Språket ger barnet möjlighet till självkontroll(Måhlberg & Sjöblom, 2010:103).

Språket kan inte endast användas verbalt utan består även av många andra olika delar, som t.ex. tystnad, olika ansikts- och kroppsuttryck och alla de gester vi människor använder oss av. Språket är nyckeln till en god relation mellan pedagogen och barnet, språket är nyckeln till (Måhlberg & Sjöblom, 2010:103–104).

Måhlberg och Sjöblom skriver att:

”En optimal interaktion mellan lärare och elev underlättar allt lärande i skolan. Som pedagoger blir vi länken till framtiden för våra elever och språket är vår gemensamma guide”(Måhlberg & Sjöblom, 2010: 104).

Författarna betonar vikten av att ha ett respektfullt samarbete mellan pedagog och barnet, för att det är mer betydelsefullt än en konfrontation. Inom lösningsinriktad pedagogik är det viktigt att man ser barnet som en högst kompetent individ, som själv har förmågan att kunna förändra. Ett centralt tankesätt i lösningsinriktad pedagogik är att man arbetar utefter barnens egna uppsatta mål, istället för att arbeta efter de mål pedagogerna har satt upp. I den lösningsinriktade modellen använder man det mer tekniska verktyget, som är

samtalsmetodiken, för att lyfta fram barnets resurser, kompetens och förmågor(Måhlberg & Sjöblom, 2010: 61-63).

Inom samtalsmetodiken kan man använda sig av kreativa frågor, även kallade processfrågor, vilket har visat sig vara effektiva och fungerat som ”världsbildsöppnare” och har fått barn att reflektera och använda fantasin för att bygga fram lösningar. Frågorna hjälper den man samtalar med att detaljerat och konkret beskriva och reflektera kring sina resurser, lösningar och mål. Frågorna öppnar upp nya vägar och får barn att tänka i nya banor och får barnen att tänka efter en liten stund. Exempel på kreativa frågor är: Vid vilka tillfällen lär du dig bäst? när känns det lite bättre? vem kan vara till bäst hjälp för dig just nu? Det som framträder i dialogen är att syftet med de kreativa frågorna är att bl.a. ta reda på vad barnet har för egna mål och för att behålla barnets nyfikenhet, lust till lärande och gynna kommunikationen(Måhlberg & Sjöblom, 2010: 69-72).

Ett annat syfte med den lösningsinriktade pedagogiken är att utveckla den emotionella kompetensen hos barn: att lära barn att bry sig om varandra och att hjälpa varandra. Även här är språket grundstenen för en utveckling, för språket gör det möjligt att man kan stimulera barns emotionella förmåga. Genom språket kan vi sätta ord på våra egna tankar och känslor samt fråga barnen hur de känner och mår, och i sin tur leder detta till emotionell kompetensutveckling hos barn(Måhlberg & Sjöblom, 2010: 138).

”Om människor får vara aktivt delaktiga i att ställa sina egna mål och delmål, så blir de automatiskt mera motiverade till att nå dessa mål, som ju är deras egna. Om de dessutom får chansen att dagligen uppleva stolthet över sina framsteg, så har vi redan kommit en god bit väg för att återfinna den förlorade motivationen”(Måhlberg & Sjöblom, 2010: 11).

5. Metod

Detta kapitel beskriver hur jag har gått tillväga för att skaffa empiriskt material till min studie som jag har gjort anknytningar till olika teorier och forskningsunderlag i utformandet av mitt examensarbete. Jag har skaffat mig ett empiriskt material genom att använda mig av en kvalitativ metod i form av strukturerad intervju och tagit hjälp av en bandspelare och en intervjuguide. I detta kapitel presenterar jag även mitt urval, som beskriver vilka informanter (en informant är en intervjuperson) jag har valt att intervjua, hur många informanter jag har valt att intervjua, vart dessa informanter jobbar (om det är skola eller förskola) samt med vilka

åldrar de jobbar med. I detta kapitel tar jag även upp avgränsningar, där jag beskriver metoder som jag valt att inte använda mig av. Något annat jag tar upp i detta kapitel är forskningsetiska principer, som beskriver vad man är skyldig till som student att hålla inom sekretess i sin uppsats, t.ex. informanternas riktiga namn och riktiga adresser till deras arbetsplatser. Det sista jag har tagit upp i detta kapitel är en mer detaljerad presentation av mina informanter, där jag tar upp bl.a. fiktiva namn jag valt att kalla mina informanter istället för deras riktiga namn, mina informanters åldrar och hur lång erfarenhet dem haft av att arbeta med barn.

5.1. Val av metod

I min studie har jag använt mig av en kvalitativ metod i form av strukturerad intervju, för att skaffa mig empiriskt material till mitt examensarbete. I mina intervjuer använde jag mig av en intervjuguide och en bandspelare.

I sin bok *Intervju som metod* skriver Monica Dalen att en intervjuform som metod bygger på den kvalitativa forskningstraditionen. Syftet med kvalitativa undersökningar är att man som forskare ska få en djupare förståelse om hur människor anpassar sig till sin livssituation genom att få ta del av andra människors uppfattningar, upplevelser och tankar. Ett sätt att nå djupare förståelse hos andra är att använda sig av kvalitativa intervjuer menar Dalen (Dalen, Monica, *Intervju som metod*, 2007:11). Det finns olika typer av kvalitativa intervjuer och en av dem är strukturerad intervjuform, vilket kräver att man utformar en intervjuguide som man behöver använda till sina intervjuer. En intervjuguide innehåller centrala teman och frågor som ska fylla de viktigaste områden i undersökningen. En intervjuguide ska börja med inledande frågor som ska få informanten (den som blir intervjuad) att känna sig bekväm och avslappnad och de mer centrala och djupare frågorna kommer i efterhand. Dalen rekommenderar att man som forskare använder sig av bandspelare i sina intervjuer, eftersom det är viktigt att få med informanternas egna ord (Dalen, 2007:30–31, 33).

5.2. Urval

Jag har valt i min undersökning att intervjua fyra pedagoger från fyra olika förskolor och har tagit del av hur de anser att de arbetar med konflikthantering och hur de ser på konflikter. Alla pedagoger jag intervjuat arbetar med äldre barn. Den första pedagogen jag intervjuat arbetar med åldrarna 4-6 och jobbar på en förskola i innerstan. Den andra pedagogen jobbar med

åldrarna 4-5 och jobbar på en förskola i västerort. Den tredje pedagogen arbetar med åldrarna 4-6 och arbetar på en förskola i söderort. Den fjärde pedagogen arbetar med åldrarna 4-6 och jobbar på en förskola i västerort. Varför jag valde just dessa förskolor att hitta mina informanter i, var av den anledningen att jag hittade förskolorna via nätet i samband med att jag försökte hitta information om hur man kan lösa konflikter på förskolor. Sedan tog jag kontakt med förskolorna personligen och delade ut informationsbrev till olika pedagoger, vilket resulterade i att mina informanter visade intresse för en intervju. Varför jag valde att intervjua informanter som jobbar med äldre barn, var av den anledningen att jag tyckte att jag skulle få mer utav mina intervjuer än om jag hade intervjuat pedagoger som arbetar med yngre barn, t.ex. i åldrarna 1-2. Varför tyckte jag att jag skulle få ut mer av pedagoger som arbetar med äldre barn? Jo för att äldre barn kan uttrycka sig mer än yngre barn, och därför är det enklare att arbeta med konflikthantering när det är äldre barn som är inblandade.

5.3. Avgränsningar

Jag har valt att inte använda observationer som metod, eftersom pedagogerna såg det som ett störande moment i verksamheten. Jag fick aldrig chansen till att observera, inte ens från början. Efter intervjutillfällena frågade jag pedagogerna ifall jag fick vara med under en hel dag för att observera deras verksamhet (vilket denna fråga dessutom fanns med i mitt informationsbrev till pedagogerna). De pedagoger jag intervjuade sade att jag inte fick observera deras verksamhet. De alla höll med om att ett nytt ansikte skulle få deras barngrupper att tappa balansen och därmed störa verksamheten. Jag vill poängtera att min uppsats bygger på mina informanters olika utsagor men visst skulle observationer bidra med en hel del andra kunskaper till min uppsats, då jag kanske skulle få chansen att se ifall de pedagoger jag intervjuat, faktiskt arbetade med dem strategier dem nämnt att de arbetar i samband med konflikter, under intervjuerna. Observation som metod skulle därmed öka validiteten i min uppsats. Men efter mina intervjuer, reflekterade jag lite och kom jag fram till att observationer som metod bör förekomma i längre studieprocesser, t.ex. som när forskare studerar barns beteende i förskolan under en längre tid, t.ex. 2 år eller så. Det är en annan anledning till varför jag har valt bort observation som en metod. För jag anser att den inte skulle ge mig något svar och därmed skulle jag inte komma fram till en slutsats efter att ha studerat pedagogernas verksamhet under endast en dag.

En annan avgränsning jag har gjort, är att ta bort intervjuer med barn. Jag funderade på att intervjua barn från dem förskolorna där pedagogerna jag intervjuat, arbetar på. Jag ville lyssna på deras tankar kring konflikter och ta med det i min uppsats. Förutom att skriva ett informationsbrev till pedagoger, skrev jag även ett informationsbrev till föräldrar. Mitt informationsbrev gav jag till mina informanter, vilket i sin tur delade ut till föräldrar. Föräldrarna skulle ha godkänt via brevet ifall deras barn fick bli intervjuade. Men det var inga föräldrar som tillät sina barn att ställa upp på mina intervjuer. Så informationsbrevet till föräldrarna kom aldrig riktigt till någon användning men jag har ändå valt att ta med den som en bilaga i min uppsats.

5.4. Forskningsetiska principer

Jag har tagit hänsyn till de fyra huvudkraven som står i *Forskningsetiska principer inom humanistiska- samhällsvetenskaplig forskning* (Vetenskapsrådet, 1990). Informationskravet har jag följt genom att informera samtliga informanter om syftet med intervjuerna genom ett informationsbrev som jag delade ut till mina informanter personligen innan intervjuerna tog plats. Jag har även fyllt samtyckeskravet, då mina informanter samtyckte till intervjuerna och var väl medvetna om att de kunde dra sig ur intervjuerna om det var det de ville. Jag har dessutom följt konfidentialitetskravet genom att ge mina informanter fiktiva namn i min uppsats och inte ta upp deras riktiga namn. Jag har dessutom slutligen följt nyttjandekravet, som jag även informerat till mina informanter, vilket innebär att jag kommer använda mina informanters intervjusvar endast i vetenskapliga ändamål, och som kommer att hanteras enbart av mig.

5.5. Presentation av intervjupersoner

Min första intervjuperson väljer jag att ge det fiktiva namnet Lena. Lena är 30 år och har jobbat inom förskolan i 10 år. Hon har alltid jobbat med äldre barngrupper för hon finner det mer intressant, för de äldre kan uttrycka sig mer. Hon blev färdigutbildad förskolelärare vid 25-årsåldern och började först att jobba med en mindre barngrupp på 15 barn och 2 pedagoger. Efter två år ville hon prova på något nytt och jobbar idag med en större barngrupp på 25 barn och 4 pedagoger, där barnens ålder är från 4-6. Hon jobbar på en förskola i innerstan.

Min andra intervjuperson går under det fiktiva namnet Cissi. Cissi är 26 år gammal och är nyutbildad förskolelärare och har viss tidigare erfarenhet från förskolan. Tidigare erfarenhet skaffade hon under den tiden hon praktiserade på olika förskolor i samband med det att hon studerade till förskolelärare. Idag jobbar hon i en barngrupp där åldrarna är mellan 4-5. Hennes barngrupp omfattar 17 barn på 3 pedagoger. Hon jobbar på en förskola i västerort.

Min tredje intervjuperson väljer jag att kalla för det fiktiva namnet Zara. Zara är 28 år gammal och har jobbat inom förskolan i fem år och har ganska mycket erfarenhet av att jobba på förskolan. Hon blev färdigutbildad barnskötare vid 26-årsåldern och jobbar idag på en storbarnsavdelning med åldrarna 4-6. Barngruppen omfattar 21 barn och 3 pedagoger. Hon jobbar på en förskola i söderort.

Min fjärde intervjuperson går under det fiktiva namnet Penny. Penny är 40 år gammal och har jobbat inom förskolan i 15 år och blev färdigutbildad förskolelärare vid 27-årsåldern. Penny jobbar i en storbarnsavdelning med åldrarna 4-6 år. Hennes barngrupp omfattar 14 barn och 2 pedagoger. Penny jobbar på en förskola i västerort.

6. Analys- ochresultatdel

I detta kapitel har jag valt att analysera alla mina intervjupersoners svar i en och samma löpande text. Men jag har dock valt att dela in analysen i olika kategorier just för att det skapar tydlighet i min analys. Jag har valt att dela in dem i kategorierna ”hur informanterna ser på konflikter, hur informanterna anser att de arbetar med konflikter, de effektivaste verktygen och faktorer som kan orsakakonflikter”.

6.1. Analys av hur informanterna ser på konflikter

Lena arbetar med konflikter ur ett lösningsinriktat synsätt, vilket innebär att hon ser på konflikter som något positivt, precis som Måhlberg och Sjöblom(2010) beskriver den lösningsinriktade arbetsmodellen i boken *Lösningsinriktad pedagogik*. Lena själv har läst boken *Lösningsinriktad pedagogik* och arbetar därför efter den lösningsinriktade arbetsmodellen. Den lösningsinriktade arbetsmodellen är byggd på två komponenter, som även Lena tar upp under intervjun. Den första är att ha rätt förhållningssätt gentemot konflikter. Även forskaren Arne Maltén(1998) tar upp i sina böcker att det viktigt med att se konflikter ur

en positiv synvinkel. Medan Pia Bylund och Kåre Kristiansen(2005) ser konflikter som något som kan bidra till destruktivitet.

Lena beskriver ordet konflikt såhär:

”Jag tänker att konflikt är ett ganska starkt ord. Jag tänker på stora problem. Att det är någonting väldigt allvarligt. Men en konflikt borde definieras tycker jag som en situation mellan människor, där lärande kan ske, där barn utvecklas i sin emotionella förmåga. Det är verkligen en lärandesituation. Om man skulle göra en ombeskrivning av känslan som den medför, man borde tänka ’åh vad bra en konflikt, då har vi en chans att lära oss någonting här’ istället för ’usch en konflikt’. Så borde man tänka, jag tror att förskolan skulle må väldigt bra utav att tänka så överlag. Jag tror att många skräms av ordet konflikt och tycker det är läskigt och får tankar som ’hur gör jag’, ’hur ska jag lösa det här’ och ’hur ska jag få barnen att klara av det här’. Jag tror jättemånga inte vet hur de ska bete sig, så det är ju en okunskap hos vuxna. Vi gör väldigt ofta en massa saker som inte fungerar utan att försöka förändra saker och tänker ’jo men såhär måste vi väl göra, eller?’ och så kör man på istället för att våga sätta ner foten och säga till sina kollegor att man inte tycker att det fungerar och säger ’men vi gör det här om och om igen oh det fungerar inte, ska vi inte tänka om?’. Det tror jag skulle vara jätte bra om fler vågade prova andra sätt.”

Det Lena är inne på är att många säkerligen har ”den undvikande synen” i Malténs terminologi, som Maltén(1998) tar upp i sin bok. Därmed ignoreras konflikter, just på grund av att människor inte vet hur de ska hantera dem. Lena tycker istället att man borde se konflikter ur ”den vitaliserande synen”, som Maltén(1998)även skriver om i sin bok, vilket innebär att man ser en konflikt som en lärande situation. Även Cissi och Penny är inne på samma spår och håller med om att konflikter borde ses som något konstruktivt. De ser konflikter utifrån ”den vitaliserande synen” medan Zara ser på konflikter som något negativt och vill helst undvika konflikter och betraktar konflikter via ”den undvikande synen”.

Cissi beskriver ordet konflikt såhär:

”Jag tycker inte det är något negativt utan positivt. Barn är barn nu men de ska bli vuxna i framtiden. T.o.m. vi vuxna har konflikter med varandra och det är jättebra att det uppstår konflikter mellan barnen redan i tidig ålder, så de lär sig redan på förskolan hur konflikter kan

lösas, så blir det lättare för dem att hantera konflikter i vuxenlivet. Det är viktigt att man vågar kommunicerar med varandra och är öppna med varandra. I konfliktsituationer får vi pedagoger möjlighet att lära dem lösa konflikter på egen hand, som de sedan kan ta med som verktyg i vuxenåldern. Det är ett sätt att förbereda dem för framtiden”.

Och Penny är inne på samma spår som Lena och Cissi och beskriver ordet konflikt såhär:

”Konflikt är ju oftast någonting bra, för barn lär sig någonting utav det. Det är i en konflikt man lär sig att fungera enligt de normer som vi har för att kunna fungera socialt i samhället. Jag ser konflikter som något positivt. Det viktiga är ju att barn då får lära sig att lösa och hantera konflikter på ett bra sätt, för det kommer defå nytta av sen som vuxna förhoppningsvis om man har lärt sig något.”.

Den pedagog som inte håller med Lena, Cissi och Penny är då Zara och beskriver begreppet konflikt såhär:

”Det är ett laddat ord. Konflikt är någonting man inte vill bli ihopkopplad med. Konflikt är så laddat bara för att, det är en situation som behöver en lösning och det går inte alltid att lösa konflikter och då blir det trassligt. Det är ett negativt ord och har en negativ innebörd. Det är inte kul att hamna i konflikter med någon. Jag känner bara att jag vill ta avstånd från ordet konflikt, för det är bara något negativt”.

6.2. Analys av hur informanterna anser att de arbetar med konflikter

Förhållningssätt handlar om hur man ser på konflikter men även om hur man ser på individiden, i detta fall barnet. I ett lösningsinriktat tänk gäller det att tro på barnets förmågor och kompetens, som Måhlberg och Sjöblom skriver(2005). Det gäller att inte utse någon till syndabock, vilket man gör när man tillämpar defensiva strategier i en konflikthanteringenligtMaltén(1998). Under mina intervjuer kom jag fram till att alla mina intervjupersoner anser att de jobbar mycket med samverkansstrategier som forskarna Malten(1998), Bylund & Kristiansen(2005) tar upp i sina böcker som de effektivaste strategierna i konflikthanteringar. Även specialpedagogerna Måhlberg och Sjöblom(2005) skriver i sin bok att samverkansstrategier är bra att använda sig av i konflikthanteringar. Hartman och Torstenson-Ed(2007) tar upp samverkanstrategier som ett effektivt sätt att lösa konflikter. Samverkansstrategier bygger på att man lyssnar på varandra och förstår varandras

olika världsbilder, och att man gemensamt bygger lösningar och att lösningar bygger på ärligt samarbete och respekt. Trots att alla mina intervjupersoner anser att de arbetar i grunden på samma sätt, så är det bara Lena och Zara som har nämnt att de arbetar utifrån ett lösningsinriktat perspektiv medan Cissi och Penny inte har gjort det. Det Lena och Zara även nämnt, som de andra inte har, är att de har läst boken *Lösningsinriktad pedagogik*.

Lena beskriver sitt arbetssätt såhär:

”Vi jobbar på ett lösningsinriktat sätt. Vi har en likabehandlingsplan som är utformad på ett lösningsinriktat sätt, sen så skriver man om likabehandlingsplanen med jämna mellanrum, så där ska det synas att du tänker lösningsinriktat. Grunden i det är att tänka att alla gör så gott som de kan, t.ex. om två barn är osams, då är det ganska lätthänt att man säger till det ena barnet ’gå och säg förlåt’ men vi tänker att det inte finns en som är ond och en som är god utan båda är goda, det har hänt någonting och båda kanske känner sig missförstådda. Man får istället gå in och tänka att ”nämen båda är ledsna här, vi måste hitta en lösning där båda känner sig glada efteråt, vi kan inte säga att det var någons fel, för alla har olika uppfattningar. När en konflikt uppstår får jag pausa allt annat och liksom låta dem som har en konflikt mellan varandra prata med varandra och låta dem få beskriva situationen. Då säger man till barnen ’nu får du beskriva hur du upplevde det här och då får du lyssna och sen får du beskriva hur du upplevde det här och så får du lyssna’. Man får bygga upp det hela tiden och skulle man släppa det någon månad och börja med det här ’säg förlåt nu och skärp er’, då skulle man tappa det, så det gäller verkligen att vara disciplinerad som pedagog och hålla i. Men jag kan också säga att det är svårt i praktiken att genomföra på en stor förskola, där man är många. Det kan t.ex. vara svårt att få alla vuxna med sig (alla pedagoger). Hos många sitter det djuprotat att man ska säga åt barn ’men sluta nu, nu var du dum och du ska säga förlåt och så...’ så man får jobba med att åtgärda det hela tiden och påminna varandra och så.”

Och Cissi beskriver sitt arbetssätt såhär:

”Det är viktigare att man låter dem själva lösa konflikten genom att prata ut om saken än att jag ska stå där och göra någon till syndabock. Om det är så att de glömmer hur de ska lösa en konflikt hjälper jag till med att ställa öppna frågor som ’vad ska du göra nu då för att lösa det’, ’okej och varför måste du göra på det sättet’. Då är det lättare för ena parten att förstå hur

motparten känner sig och att det inte var okej med att bete sig dumt. Det är inte okej att det ena barnet bara säger stopp och den andra säger förlåt och sen att de kramas och tror att konflikten är löst. Man måste ta med in känslor, det blir då en emotionell utveckling hos barnen. I början när jag skulle lära ut denna metod, hjälpte jag till mycket genom att ställa frågor som 'vad ska du göra nu när du känner att du ledsen' och till motparten 'och vad ska du göra för att få din kompis att må bra igen?', och så kunde jag påminna båda parterna att det är viktigt med att kommunicera och förklara sina känslor och hur man har upplevt situationen och hur man kan lösa konflikten. Det kan hända av ren vana att vissa barn fortfarande springer till mig när en konflikt har uppstått, men då skickar jag iväg de barnen för att se ifall de klarar av att lösa konflikterna på egen hand, vilket de gör, de behöver bara bli påmind om att de kan klara av det själva. Men jag är alltid närvarande och observerar och lyssnar på det barnen säger till varandra men jag står på distans och observerar och lyssnar och blandar mig inte i konflikten. Det är viktigt med att lyssna på varandra och att kommunicera. Mina barn kunde inte det här tidigare när de inte gick på min avdelning, för ingen annan vuxen hade lärt dem det. Det är viktigt att man som vuxen lär och hjälper barnen att lösa konflikter, att ge dem exempel och prata om det. Det är då de lär sig och det är då man kan låta dem lösa sina egna konflikter. Sedan när mina barn kommer att börja skolan, är det viktigt att pedagogerna där tänker på samma sätt som jag och lär ut att lösa konflikter på samma sätt som jag, så att man bygger upp arbetet med konflikthantering hela tiden. Om pedagogerna inte arbetar vidare på det jag har lärt barnen, så faller det och barnen kan då glömma allt det de lärde sig och hamna på ruta ett igen och börja slåss i konflikter".

Och Zara beskriver sitt arbetssätt såhär:

"Vi försöker arbeta på ett lösningsinriktat sätt, vi fokuserar mer på en lösning än på själva problemet. Istället för att skylla på ett barn och göra den till syndabock, så fokuserar vi på att bygga fram lösningar. När vi pratar med två barn som varit med om en konflikt, kan vi ställa frågan 'hur kan ni göra nästa gång, för att undvika en konflikt och istället komma överens?' Det är mycket fokus på att vägleda barnen och hjälpa dem att hantera sina känslor, vilket hjälper dem att hantera konflikter på ett mycket enklare sätt. Det är mycket öppna dialoger med barnen. Det är viktigt med att fråga dem om hur de upplevt konflikten och varför de handlat på ett visst sätt osv. Som sagt så försöker vi arbeta på det här sättet, men det är inte alltid går och göra det, när t.ex. ordinarie personal är frånvarande och blivit ersatta av vikarier, då skapas det obalans i barngruppen, vilket leder till mycket konflikter i gruppen, när det blir

oordning i verksamheten. Barnen är oerhört beroende av vuxna, speciellt vuxna som de känner och litar på. Under stressiga situationer kan det lätt hända att man som pedagog glömmer att tänka ur ett lösningsinriktat perspektiv och kan då istället bli arg på ett barn och skälla utbarnet och säga 'varför gjorde du så, titta vad du gjorde, han blev ledsen för han fick ont, du får inte göra så, säg förlåt'. Det är väldigt viktigt med att dela barnen i mindre grupper också, och att dela på barn som inte kommer så värst bra överens för att slippa att konflikter uppstår. Vissa barn fungerar helt enkelt inte ihop”.

Och Penny beskriver sitt arbetsätt såhär:

”Vi försöker att barnen ska försöka lösa konflikten själva så långt det är möjligt men det är ju inte alltid de har verktygen till det. Det beror på vilken ålder de har, hur verbala dem är, hur väl dem kan sätta ord på det som har hänt. Om dem inte kan lösa konflikterna själva, då måste vi pedagoger hjälpa till i den konfliktlösningen. Man försöker ju alltid fråga båda parterna(för oftast är det ju två i en konflikt) vad var det som hände. Och ofta får man fram två olika bilder på situationen, för båda parter har upplevt konflikten på olika sätt. Då får man försöka prata med dem tillsammans och lösa konflikten, för det är viktigt med att de blir kompisar igen efteråt”.

Lena, nämner att hon arbetar utifrån ett lösningsinriktatperspektiv som Måhlberg och Sjöblom(2005) skriver om. Cissi och Penny nämner inte att de jobbar ur ett lösningsinriktat sätt men deras metoder påminner mycket om den lösningsinriktade arbetsmodellen.Zara nämner också att hon försöker arbeta på ett lösningsinriktat sätt fast att det ibland inte fungerar. Enligt min tolkning tillämpar Zara defensiva strategier, som t.ex. att utse någon till syndabock, som Maltén(1998) skriver om i sin bok, när det inte fungerar att arbeta utifrån den lösningsinriktade arbetsmodellen.Jag har även tolkat det som att det dessutom kan hända att hon använder sig av makt och tvångsstrategier, som Maltén(1998) också skriver om i sin bok. När man tillämpar makt och tvångsstrategier, innebär det då att man tvingar någon till att göra något genom att använda sin maktposition. När Zara skäller ut ett barn och ber den att sluta bete sig på ett dåligt sätt och säger åt barnet, att säga förlåt till motparten, då använder hon sin maktposition till att ”lösa” konflikten, enligt min tolkning. Jag tror att eftersom hon upplever konflikter som negativt och obehagligt, får det henne att vilja bli av med konflikten så fort som möjligt och via det enklaste sättet och det är då hon använder sig utav defensiva och makt- och tvångsstrategier. Men egentligen blir konflikten inte löst utan skapar bara antingen oförståelse och ilska hos barnet.Utan att ha pratat ut ordentligt om konflikten, kan barnet känna sig orättvist behandlad, eftersom barnet inte fick tala ut om hur han/honupplevde

konflikten. Då kan barnet uppleva utskällningen som orättvist och kan tycka att hon/han inte riktigt förtjänade en utskällning. Det är exakt det Måhlberg & Sjöblom(2005) och Maltén(1998) avråder att man ska göra i konflikthantering. Att utse någon till syndabock, är en destruktiv strategi, enligt Maltén(1998) och löser inga konflikter. Hartman och Torstenson-Ed(2007) skriver i sin bok, att en av orsakerna till konflikt, kan bero på att man, som pedagog, anklagar ett barn utan att ha någon fast grund. De skriver även att barn är väldigt känsliga för rättvisa och ärlighet.

Både Lena och Cissi betonar vikten av att bygga på arbetet med konflikthantering hela tiden, och att få med alla pedagoger i att arbeta på samma sätt. För om man släpper och tar en paus från sitt sätt att arbeta med konflikter kan det falla och barnet kan glömma hur hon/han ska gå tillväga för att lösa konflikter. Även Maltén(1998), Bylund & Kristiansen(2005) och Måhlberg & Sjöblom(2005) skriver i sina böcker om att man måste gå tillbaka till en konflikt som redan uppstått och blivit löst, och att man diskuterar kring den igen. Att man inte riktigt släpper den, bara för att påminna barnen om den och hur dem gick tillväga att lösa den.

6.3. Analys av de effektivaste verktygen

I den här analysdelen har jag valt att dela in olika effektiva verktyg under fem kategorier för att skapa tydlighet i texten. Först har jag tagit upp mina informanternas svar gällande vilka verktyg de anser är de effektivaste i arbetet med konflikthantering. Sedan har jag analyserat dem verktygen mina informanter har nämnt i egna kategorier. Kategorierna går under rubrikerna ”det verbala språket som verktyg”, ”relationen mellan pedagogen och barnet som verktyg”, ”barnets tidigare erfarenhet som verktyg”, ”fysiska redskap som verktyg” och ”positiv feedback som verktyg”.

Lena säger såhär om de effektivaste verktygen:

”Jag tycker att det är viktigt att skanna av, att vara närvarande vuxen och försöka ligga steget före, man ser ju ofta när saker är på väg att hända, som t.ex. vi ska ut på utflykt och barnen ska samlas vid grinden(25 barn) i en kö innan vi går och då vet jag, att står de för länge så börjar de knuffas lite och så är det kanske någon som blir lite ledsen men hinner jag säga ’åh vad fint ni står, åh toppen, och jag ser att du hjälper din kompis att packa ner frukten, tack så mycket för hjälpen osv’, då lugnar det sig omedelbart. För barn vill ha(eller alla människor vill ha) positiv uppskattning och bekräftelse. Så positiv förstärkning är ett verktyg jag

använder jätte, jätte mycket. Bandet mellan den vuxna och barnet är också viktigt och att genom samarbete komma fram till en lösning. Visst ska man tro på barnets potential och ge det ansvar för att hitta lösningar men det är den vuxnas ansvar att vägleda dem under processen. Samtidigt som man måste kräva vissa saker av barnen så måste vi också hjälpa dem på vägen. T.ex. om man vill ha lugn arbetsmiljö, kan man säga såhär till barnen 'vi har som mål att det ska vara lugnt och skönt på avdelningen när vi jobbar, vad kan du göra för att det blir lugnt och skönt?' (och så frågar man runt till varje enskilt barn). På så sätt använder jag mig av samtalsmetodik och kreativa frågor, vilket har mycket att göra med ettlösninginriktat arbetssätt. Så språket är viktigt i arbetet med konflikthantering, men även att använda kroppsspråket, för vissa barn är nästan omöjliga att nå med att prata, då kan man köra mycket tecken inom lösningsinriktad tecken(kroppsspråk), att man vinka lite och visa att man ser barnet eller bara skapa ögonkontakt med vissa barn (hm nu såg jag att du gjorde sådär fint) eller mycket high-fives funkar ju för pojkar, det är det ultimata liksom bekräftelsen på att de har gjort någonting bra, som stärker dem. Det är jätteviktigt att man jobbar med LIP i förskolan, för där grundläggs så otroligt mycket, det är den viktigaste tiden i barns liv. I förskolan slåss man mycket, i alla fall av det som jag har upplevt, där man måste arbeta med de barnen som slåss, framför allt, ofta är det pojkar, det kan finnas flickor också men ofta känns det som om att pojkar tar till våld när de blir frustrerade och det tycker jag att förskolan ska se det som sitt uppdrag, att ta de pojkarna i knät, lära dem sätta ord på varför de är arga, besvikna, ledsna, för ofta gör vi så att vi skäller på dem och så skickar vi iväg dem och så sitter vi och tröstar den här lilla flickan som är ledsen. För att tänka i det långsiktiga perspektivet så måste vi utgå ifrån att pojkar inte slåss för att de är dumma utan för att de inte vet hur dem ska bete sig när de är frustrerade och arga. Om vi inte lär dem grunderna i förskolan, vad händer då när de blir äldre och vuxna män. Så det finns så många perspektiv där det är viktigt att vara lösningsfokuserad vad gäller pojkar. Det klart att vi måste trösta flickorna också men sen så måste vi ta pojkarna, vi kan inte bara släppa det, för då går de ju bara runt men sina känsla och frustration och då får de aldrig träna och lära sig. Jag säger till mycket till barn i förskolan och använder meningar som "du behöver träna på att använda din mun och prata istället för att använda knytnävslagar. Nu tränar vi på det här tillsammans".

Cissi säger såhär om de effektivaste verktygen:

"Det är mycket kommunikation och språk, att man försöker låta barnen lösa sina egna konflikter och att man ställer upp som vuxen och hjälper till att lösa en konflikt om barnen inte kunnat lösa den på egen hand. Det är viktigt med att lära ut om konflikthantering om

ingen annan vuxen gjort det tidigare. Att lära sig att lösa konflikter handlar om livserfarenhet, så att man som individ kan ta meddet i ryggsäcken och använda det senare i livet. Men för att kunna göra det måste en vuxen stötta barnen i deras inlärningsprocess. Samlingarna är också jätteviktiga, och att ha dockteater. Vi brukar prata om och ta upp exempel på konflikter som skett i barngruppen i samlingarna i form av dockteater. Då använder vi av oss två dockor, den ena heter Lena och den andra dockan heter Lisa. Dockteater är både rolig och effektiv faktiskt. Vi spelar upp exakta konflikter som skett i barngruppen, det är nästan exakt samma dialoger som uppstår mellan dockorna, som det har uppstått mellan barnen. Vi har även bilder som visar upp olika regler som gäller på avdelningen, det finns t.ex. en bild på två barn, där ena barnet puttar det andra barnet och för att markera att detta är ett oacceptabelt beteende så finns det ett kryss på bilden. Det hjälper barnen att förstå att man då inte får t.ex. puttas. Mina barn har lärt sig jättemycket men som sagt, så kan de glömma ibland hur man ska bete sig på rätt sätt, och då får man hjälpa till och ständigt påminna dem om det”.

Zara säger såhär om de effektivaste strategierna:

”Språket är ju jätteviktigt. Det är via språket man bygger upp en förståelse mellan varandras synsätt. Att ge barn tid att reflektera, det är också viktigt, att inte ge dem färdiga svar. Men som sagt under vissa situationer blir det enklast så men det vore bättre med att låta barnen få tänka själva ut lösningar. Att ge dem tid att svara och inte stressa dem, t.ex. när man ställer frågor när det uppstått en konflikt. Språket är jätteviktigt fast våra barn är inte där ännu, då menar jag inte det svenska språket utan, deras mognadsprocess. Tänkandet är också jätteviktigt. Språket hör ihop med tänkandet. Våra flesta barn är inte mogna nog att tänka förnuftigt ännu och därmed kan de inte lösa konflikter med hjälp av språket. Dem må vara fem år gamla fysiskt men dem är 2 år gamla kognitivt. Dem är väldigt barnsliga för att vara i sin ålder. Så det skulle inte fungera att arbeta på ett lösningsinriktat sätt med dessa barn som är inte kognitivt mogna för det ännu. För lösningsinriktad pedagogik innebär att man som barn tänker själv också på hur man har agerat i en konflikt och att man tänker logiskt för att komma fram till lösningar. Men vissa av våra barn är inte där ännu. Med de barnen måste man ge färdiga svar och säga vad man får och inte får göra. Men de barn som tänker lite mer moget, kommer oftast fram och säger ’fröken, jag råka göra såhär mot henne och hon är ledsen och jag behöver din hjälp för att göra henne glad igen’. Så vissa tänker logiskt och reflekterar kring det de har gjort och vill lösa en konflikt som uppstått med hjälp av en pedagog. Allt handlar om livserfarenheter, ifall någon tidigare har lärt dem hur man

hanterarkonflikter. Om ett barn har varit med om att lösa konflikter tidigare i sitt liv kan barnet koppla en ny konflikt till en äldre, för att veta hur det ska gå tillväga för att lösa konflikten. Det handlar om att ha tidigare erfarenhet, då går det lättare att lösa konflikten. Det är viktigt med den vuxna som medlare också och att barnet ska känna tillit för den vuxna för att gå med på att prata ut om konflikter. Bandet mellan barnet och pedagogen är jätteviktigt och att den byggs på tillit, respekt och trygghet”.

Penny säger såhär om de effektivaste strategierna:

”Det är språket. Det är absolut viktigast. Både det verbala och kroppsspråket. De barn som inte förstår lika mycket via den verbala kommunikationen kan man då få hjälp mycket av kroppsspråket för att arbeta med konflikthanteringar. Att man visar med kroppen att man tyckte att det här inte var bra, att man t.ex. varit dum mot varandra osv. Vad gäller den verbala kommunikationen så försöker jag alltid att låta barnen få förklara vad det är som har hänt, att båda får en möjlighet att förklara vad som har hänt. Att båda får lyssna på varandra och komma fram till en gemensam lösning med min hjälp som vuxen också. Det är viktigt att man som vuxen ger barnen verktygen till att kunna lösa konflikter på ett bra sätt. Att dem kommer överens om en lösning. Att man frågar dem t.ex. ’hur tycker du att ni ska göra nu för att bli vänner igen?’ och att man ibland beroende på situationen säger förlåt men inte alltid kanske, för att det går lätt inflation i det här ordet förlåt, det är så lätt att man säger ’nu får du säga förlåt’ och så säger det här barnet förlåt men förstår ändå inte riktigt vad det innebär, att det blir för lätt att säga förlåt. Jag försöker istället få dem att reflektera och ställer kreativa frågor som t.ex. ’hur ska ni bli kompisar igen?’. Jag har märkt att ibland så kan det här förlåtsägandet kan gå på rutin för vissa barn och de tror att bara de säger förlåt så blir allting bra igen, dem gör det enkelt för sig. Vi brukar använda oss av dockor ibland för att illustrera konflikter och då pratar man ju med barnen om vad som har hänt med dockorna. Vi kan också använda varandra i ett rollspel mellan oss vuxna”.

Det verbala språket som verktyg

Det Lena, Cissi, Zara och Penny tycker gemensamt är att de tar upp vikten av att använda sig av språket som ett arbetsverktyg i konflikthanteringar. Måhlberg och Sjöblom(2010) skriver att språket är ett av människans främsta verktyg i dagsläget i samhället och att språket särskilt

är det viktigaste arbetsverktyget för pedagoger när det gäller utveckling av olika samtalsformer. Det är viktigt att använda språket som en bro istället för ett hinder och att utnyttja språket som verktyg och inse dess betydelse för hur vi människor tänker, känner och agerar. Språket är en förutsättning för tänkandet Även författaren Säljö (2007) tar upp språket som en viktig grund i barns lärande och utveckling när han refererar till teoretikern Vygotskij som jag nämnt tidigare i min teori anknytning. Enligt Vygotskij så utvecklar barn sitt lärande i interaktion med andra och genom att använda språket som verktyg. Säljö skriver vidare att språket är en förutsättning för tänkandet och utan språket skulle vi inte kunna utvecklas. Det är genom interaktion barn skaffar sig erfarenheter och tar till sig dessa erfarenheter och använder som redskap i sitt tänkande och agerande för att fungera i samhället.

Levander(1997) skriver i sin bok om Freuds teori om människans psyke och hur känslor och tankar styr våra handlingar. Även Larsen(1997) skriver om detta och tar upp behaviorismens Skinner och hans teori om att människors inre är ett resultat av ens beteende. Alltså styrs våra handlingar av vårt inre, våra tankar och känslor, som måste få uttryckas och det genom språket. Måhlberg och Sjöblom(2007) refererar till Vygotskij och skriver att språket har minst tre funktioner för barns utveckling och lärande; Den inre dialogen ger barnet en möjlighet att ”reorganisera det visuella fältet”, barnet blir mindre impulsivt och kan planera sina handlingar och det ger barnet möjlighet till självkontroll. På så vis kan barnet tänka mer logiskt under konfliktsituationer och kan styra sina handlingar.

Alltså är språket ett jätteviktigt redskap för ens kognitiva utveckling, som i sin tur leder till en mognadsprocess hos individen, som även Zara tar upp under intervjun. Men påpekar att vissa barn i hennes barngrupp inte är tillräckligt mogna i sin tänkande process och kan därför inte lösa konflikter med hjälp av språket. Deras handlingar styrs av det inre detet, som Levander(1997) beskriver i sin bok då han refererar till teoretikern Freud. Detet är den del av personligheten som inte är mogen och är den delen som är barnlig och oresonlig och agerar efter sina impulser. Detet vägleds ofta av det inre jaget som tänker logiskt och är den mogna delen. Men Zara menar att vissa i hennes barngrupp inte har hunnit bekanta sig med sina inre jag ännu.

Relationen mellan pedagogen och barnet som verktyg

En annan viktig del i arbetet med konflikthanteringar enligt alla pedagoger jag har intervjuat är relationen mellan den vuxna pedagogen och barnet. Alla tycker att pedagogen har en viktig

roll i barnets utvecklingsprocess och att pedagogen ska finnas till för att kunna vägleda barnet. Alla håller dessutom med om att man tro på barnets potential och förmågor och ge barnet ansvar men att man ändå ska vara tillgänglig som pedagog och hjälpa till då när det behövs. Lena, Cissi och Penny vill helst låta barnen få försöka lösa sina egna konflikter men hjälper till då det behövs. Zara låter också vissa av sina barn lösa sina egna konflikter men bara de barn som är mogna nog för det, men de barn som inte är mogna nog, känner Zara att hon måste hjälpa direkt. Ett sätt för att kunna vägleda barn är genom att använda sig av samtalsmetodik i form av kreativa frågor, då fokus är att man som vuxen bygger fram lösningar tillsammans med barnet. Lena, Cissi och Penny använder sig av kreativa frågor, då de försöker låta barnen komma fram till sina egna lösningar. Inom samtalsmetodik är det jätteviktigt att pedagogen fungerar som medlare, som måste låta båda parter som blivit inblandad i en konflikt, få prata och bli lyssnade på. Säljö (2007) refererar till Vygotskij, som tyckte att det är samspelet mellan pedagogen och barnet som avgör framgången i undervisningsprocessen. Säljö tar även upp hur viktigt det är att låta alla parter få prata ut och hur viktigt det är att bli lyssnad på och refererar till Vygotskij. Vygotskij trodde starkt på att kommunikation är en process där människors yttranden är inslag i ett ständigt pågående utbyte av mening och förståelse mellan parterna, talaren och lyssnaren. I mötet grundas mening och betydelse genom att båda parterna får vara med och påverka.

Som det nämndes tidigare så består lösningsinriktad pedagogik av två komponenter, ena är förhållningssättet som jag tog upp och den andra är samtalsmetodik. Inom samtalsmetodiken, har pedagogen en viktig roll, att hjälpa barnet att komma fram till lösningar. Tillsammans bygger man fram lösningar såsom Måhlberg och Sjöberg(2010) beskriver det. Att man tror på barnets kompetens och ger barnet, ansvaret över att komma fram till lösningar, samtidigt som man måste vara närvarande som pedagog och hjälpa till när barnet behöver hjälp. Säljö (2007) tar upp Vygotskijs kända begrepp: den närmaste utvecklingszonen(zone of proximal development eller i kortform, ZoPed). Definitionen på utvecklingszonen är avståndet mellan det barnet klarar själv utan stöd från andra och det barnet klarar av med hjälp och stöd från andra. Genom kommunikativt stöd, även kallad stöttning och på engelska kallad scaffold, kan man hjälpa barnet framåt i sin utvecklingsprocess. Den som stödjer barnet griper in då det behövs, i detta fall, att lösa en konflikt. Måhlberg och Sjöblom(2010) skriver att det är viktigt att barnet får vara med och sätta upp sina egna mål, för om ett barn får aktivt delta i att ställa sina egna mål och delmål, så blir de automatiskt mera motiverade till att nå dessa mål, som ju är deras egna. Om de dessutom får chansen att dagligen uppleva stolthet över sina framsteg,

så har man redan kommit en god bit väg för att återfinna den förlorade motivationen. Då kan man använda sig av Måhlbergs och Sjöbloms(2010) samtalsmetodik i form av kreativa frågor, vilket innebär t.ex. att man frågar barnet vad hon/han kan göra för att hans/hennes inlärningsprocess ska fungera bättre och vara mer givande. Även forskarna Maltén(1998), Bylund & Kristiansen(2005), skriver om, hur viktigt det är med, att den vuxna fungerar som medlare och som vägledare. Forskarna skriver även att i samverkansstrategier, som enligt dem är, de effektivaste verktygen i arbetet med konflikthantering, är det viktigt med att låta båda parterna prata ut och bli lyssnade på. Att båda parter får pratat ut om hur dem upplevde konflikten. Att det är även viktigt med att låta parterna bygga fram lösningar tillsammans, genom ärligt arbete och respekt. Även Levander(1997) skriver om hur viktigt det är att prata ut om sina känslor och att komma fram till lösningar med hjälp av en medlare, då han refererar till Freuds psykoanalytiska metod. Freuds metod innebär att patienter pratar ut om sina tankar och känslor hos en terapeut. Metoden är ett sätt att få människor, att förstå sig själva och sina känslor på ett bättre sätt. Metoden ska få en att leva livet på ett sätt som får en att må bra och metoden ses som frigörande. I denna process brukar patienter ofta se sin terapeut som en fadersgestalt/moders gestalt, då bandet mellan terapeuten och patient har byggts på tillit och respekt. Författarna Hartman & Torstenson- Ed(2007) tar upp i sin bok en studie som gjorts av forskaren Andrzej Szklarskis. I sin studie har Szklarskis intervjuat barn, som håller med om att konflikter blir lösta på bästa sätt genom att man pratar ut om konflikten, och att båda parterna får tala ut och bli lyssnade på, vilket jag nämnt tidigare i min teori anknytning.

Barnets tidigare erfarenhet som verktyg

En annan viktig sak som den vuxna också bidrar till, enligt Cissi och Zaraär, barnens tidigareerfarenhet. De menar att det är viktigt med att någon vuxen vägleder och lär barn att lösa konflikter. På så vis kan barn fylla ryggsäcken med tidigare erfarenhet och ta med det sedan till vuxenlivet. Sedan kan barnet använda den kunskapen, som ett verktyg när hon/han möter på konflikter igen i sitt vuxna liv. Då kan barnet koppla ihop sin nya erfarenhet med en tidigare, och ta hjälp av sin tidigareerfarenhet, för att handskas med en ny erfarenhet. Säljö (2007) tar också upp, i sin bok, om hur tidigare erfarenhet bidrar till barns utveckling och refererar till Vygotskijs teori om internalisering. Internalisering bygger på idén att människor samlar på sig en ryggsäck fylld med erfarenheter, som de sedan använder som språkliga redskap. Det innebär att man lär sig hur man ska agera i olika situationer med hjälp av olika redskap. Man rekonstruerar på det ”inre planet”, i Vygotskijs språk, d.v.s. händelser som från

början ägde rum mellan människor. Vi formas som sociokulturella varelser och det händer genom att våra erfarenheter utgör basen för vårt tänkande och vårt ”inre tal”. Internalisering innebär att vi vårt eget tänkande kan koppla tillbaka till tidigare erfarenheter och därmed kan vi veta hur vi skall agera i olika situationer. Det är internalisering som gör oss till sociokulturella varelser med en ryggsäck fylld med tidigare erfarenheter av hur social situationer fungerar och hur man agerar i dem. Enligt Vygotskij sker lärande när ett barn i förskolan eller skolan stöter på nya begrepp, insikter och företeelser, som barnet sedan försöker koppla med sina tidigare kunskaper och erfarenheter. Lärande av detta slag kan sätta stort press på barnets förmåga att använda och samtidigt omtolka sina egna erfarenheter. Det kan även bli för flummigt och abstrakt för barnet i denna process, det är därför viktigt att barnet får hjälp av en vuxen. Det är samspelet mellan pedagogen och barnet som avgör framgången i undervisningsprocessen. Läraren blir med andra ord en helt central resurs som kan hjälpa det enskilda barnet att se kopplingen mellan ett abstrakt begrepp och den egna tidigare erfarenheten. Även författarna Hartman & Torstenson-Ed(2007) tar upp i sin bok *Barns tankar om livet*, tidigare erfarenhet som en viktig grund i barns utveckling och lärande och refererar till forskaren Andrzej Szklarskis studie. Författarna tar dessutom upp att det är den vuxna pedagogen, som har rollen som guiden, som ska vägleda barnet i sin utvecklingsprocess. Att det är den vuxna pedagogen, som ska hjälpa barnet att fylla sin ryggsäck med tidigare erfarenhet, som barnet, sen kan använda sig av senare i livet.

Fysiska redskap som verktyg

Säljö(2007) tar även upp i sin bok Vygotskijs teori om medierade redskap. Det som menas med medierade redskap, är sociala färdigheter och erfarenheter, som vi i vår vardag använder oss av, som hjälpmedel, för att underlätta det för oss själva, med att åstadkomma det vi har i syfte. Vygotskij har delat dessa i två kategorier, fysiska och psykologiska redskap.

Fysiska redskap kallas även för artefakter, saker människan själv skapat och dessa är bl.a. pennor, hammare, och bilar osv. Psykologiska redskap är sådant vi tar hjälp av för att reflektera och prata med. Språket spelar den viktigaste rollen som medierade psykologiska redskapet inom den sociokulturella utvecklingen. Fastän barnet till en början kommunicerar med kroppsspråket med sin omgivning, blir det verbala språket det starkaste verktyget barnet kan använda för att bli ett med sin sociokulturella omgivning och därmed skaffa sig nya sociala erfarenheter. Det är just det som Lena, Cissi, Zara och Penny tar upp i sina

intervjuer: att det verbala språket är viktigast i arbetet med konflikthantering, men att de även tar hjälp av fysiska redskap för att lösa konflikter. Lena använder sig mycket av sitt kroppsspråk för att visa på vad hon tycker om ett visst beteende. Kroppsspråket använder hon för att ge barnen positiv förstärkning i form av ett leende eller high-fives. Cissi använder sig av fysiska redskap i form av dockteater och bilder som visar upp regler på vad man får och får inte göra. Zara använder sig av rollspel med hjälp av sina kollegor och använder då sin kropp som ett fysiskt redskap, för att spela upp en konflikt som har uppstått och blivit löst. Även Penny använder sig av rollspel och dockteater i sitt arbete med konflikthanteringar. Måhlberg & Sjöblom(2010) skriver också i sin bok att det är effektivt att använda sig av kroppsspråket som strategi i konflikthanteringar. Den enda pedagogen som skiljer sig åt i sättet att använda kroppsspråket som verktyg är Lena, för hon använder det i form av positiv feedback medan de andra tre använder dockteater och rollspel för att arbeta med konflikthantering. Dockteater och rollspel använder Cissi, Zara och Penny som verktyg för att utveckla barnen till moraliskt reflekterande individer, som kan ta ansvar och som har begreppsliga verktyg – ett meningsfullt, erfarenhetsrelaterat språk, för att handskas självständigt med konfliktsituationer. Medan Lena använder sig av Skinners positiva feedback, som , vilket innebär att hon styr barnen till vissa önskade beteenden i stället för att utveckla barnen till självständiga individer genom kommunikation och reflexion.

Positiv feedback som verktyg

Av alla pedagoger som jag har intervjuat, är det bara Lena som nämner vikten av att ge barn positiv förstärkning, i arbetet med att förebygga konflikter. När det blir rörigt ibland, t.ex. när Lenas ska på utflykt med en hela sin barngrupp, är det viktigt med att ligga ett steg före och ge barnen en operantlärning i form av positiv feedback. Med det menar Lena att, hon hinner ge barnen positiva kommentarer, innan dem börjar bråka med varandra i kön. Hon kan ge positiva kommentarer som t.ex. ”nämen vad bra att du hjälpte din kompis med att packa ner hennes frukt i hennes ryggsäck” eller ”nämen vilken fin kö ni har bildat”. Larsen(1997) skriver i sin bok att positiv feedback är, enligt teoretikern Skinner, en fungerande strategi som fungerar, för att förändra ett dåligt beteende, till ett önskvärt beteende. Den positiva förstärkningen motiverar dessutom ett barn, till att vilja fortsätta med ett bra beteende. Även Måhlberg och Sjöblom(2010) tar upp i sin bok Lösningssinriktad pedagogik, att positiv förstärkning, är en effektiv strategi att hantera konflikter

6.4. Analys avfaktorer som kan orsaka konflikter

Lena säger såhär:

”Man behöver ju organisera hela tiden, skapa förutsättningar för att det inte ska bli otydligt eller trångt någonstans eller rörigt. Det är som sagt mycket stora barngrupper oftast i förskolan och det kräver ju jättemycket av pedagoger och barnen som ska vara i den. Det handlar hela tiden om att slussa barn och göra små grupper hela, hela, hela tiden. För att man ser direkt när det blir konflikter, det är när man är hel barngrupp eller när dem är på väg någonstans, i hallen. Om man inte har varit tillräckligt tydlig med hur dem ska komma igång med en uppgift och börja fråga ’vad ska jag göra’, det kräver liksom väldigt så noggrann planering i allt man gör för att inte utsätta dem för att det ska vara omöjligt för dem att få det att fungera, för det är inte deras fel. En annan faktor som orsakar konflikter är när det har uppstått missförstånd mellan två parter, t.ex. mellan mig och ett barn och jag råkar anklaga det barnet för något som inte alls stämde överens med hur jag upplevde situationen. Det har hänt många gånger att jag har upplevt någonting och barnet har upplevt det annorlunda och så kanske jag har sagt till ett barn att ’nu sa jag till dig att du behöver sitta där och jobba, varför är du uppe och går?’ och så kan barnet känna sig anklagat och blir då ledsen och börjar gråta och säger ’men du sa ju att... ‘ och även då om jag vet att jag sagt det andra eller har glömt bort för det är mycket rörigt omkring eller någonting, då brukar jag tänka lösningsinriktat fokuserat och då brukar jag be om ursäkt och säga ’okej, det är möjligt att jag har fel, om du säger att det är så du upplever det så, så är det säkert så, men nu säger jag till dig såhär’ eller så säger jag ’okej men då förstår jag, du behöver en penna, men gå och hämta det’. Man får mötas halvvägs, man kan bara inte säga ’SÄTT DIG NER, JAG SA FAKTISKT ATT... ‘ man måste lyssna och kompromissa om en konflikt uppstår. Konflikter uppstår även pga. att vissa barn inte kan hantera sina känslor och kan då inte sätta ord på sina känslor och väljer då istället att ta till våld för att lösa konflikter. I förskolan slåss man mycket, i alla fall av det som jag har upplevt, där man måste arbeta med de barn som slåss, framför allt, ofta är det pojkar, det kan finnas flickor också men ofta känns det som om att pojkar tar till våld när de blir frustrerade och det tycker jag att förskolan ska se det som sitt uppdrag, att ta dem pojkarna i knät, lära dem sätta ord på varför dem är arga, besvikna, ledsna, för ofta gör vi så att vi skäller på dem och så skickar vi iväg dem och så sitter vi och tröstar den här lilla flickan som är ledsen. För att tänka i det långsiktiga perspektivet så måste vi utgå ifrån att pojkar inte slåss för att de är dumma utan för att de inte vet hur dem ska bete sig när de är frustrerade och arga. Om vi inte lär dem grunderna i förskolan, vad händer då när dem blir äldre och vuxna män. Så

det finns så många perspektiv där det är viktigt att vara lösningsfokuserad vad gäller pojkar. Det klart att vi måste trösta flickorna också men sen så måste vi ta pojkarna, vi kan inte bara släppa det, för då går de ju bara runt men sina känsla och frustration och då får de aldrig träna och lära sig. Jag säger till mycket till barn i förskolan och använder meningar som 'du behöver träna på att använda din mun och prata istället för att använda knytnävslag. Nu tränar vi på det här tillsammans'. Jag brukar även lugna ner mina barn genom att säga ""okej när du blir arg, då brukar du sparka på någonting och så börjar du gråta och skrika, skulle du kunna göra så att du går undan en stund och sätter dig på soffan och så kommer du tillbaka när du vill prata". Jag låter dem helt enkelt ta en paus från konflikten en liten stund".

Cissi säger såhär:

"Anledning till konflikter på min avdelning är alltid brist på kommunikation, vilket leder till att barnen puttas istället vilket skapar irritation hos varandra. Brist på kommunikation leder även till att barnen inte kan lösa sina konflikter på egen hand utan söker efter pedagogens uppmärksamhet, så att pedagogen ska rycka in som medlare. Att skrika och gråta är ett sätt för "offren" att dra till sig pedagogernas uppmärksamhet, för att visa att någon annan har varit dumma mot dem och att pedagogen måste komma och lösa konflikten. Oftast är när de gråter är det inte på riktigt, det är bara ett sätt att få uppmärksamhet. En annan anledning till att konflikter startas upp kan vara att man som pedagog anklagar ett barn för något utan någon som helst fakta. Det jag vill få sagt är att man inte kan anklaga ett barn utan att ha lyssnat på barnets förklaring. En annan anledning beror på att barnen oftast bråkar över föremål som de inte vill dela med sig och då kan jag ställa t.ex. frågan 'vem hade leksaken först?' och då säger ena barnet 'jag hade den först, hon tog den från mig' och det andra barnet säger 'nej det var jag som hade den först, han tog den från mig' och då ber jag dem sätta sig ner ett slag och fundera över vad de har gjort. Det är väldigt vanligt att de skyller ifrån sig sitt beteende på varandra och då kan det upplevas orättvist ur båda parternas håll och därmed uppstår det en konflikt".

Zara säger såhär:

"Det hände en incident mellan två barn och det hela bygger på missförstånd. Det är för att det blir brist på kommunikation och det beror på att vissa av våra barn inte har utvecklats i sin mognadsprocess och kognitiva utveckling. Språket hör ihop med tänkandet. Våra flesta barn är inte mogna nog att tänka förnuftiga ännu och därmed kan de inte lösa konflikter med hjälp

av språket. De må vara fem år gamla fysiskt men dem är 2 år gamla kognitivt. De är väldigt barnsliga för att vara i sin ålder. En annan anledning beror på när barnen behandlar varandra orättvist och respektlös, när de öppnar varandras lådor och tar ut saker från lådorna och när dem förstör varandras pärlplattor. En tredje anledning, har igen med brist på kommunikation att göra. Brist på kommunikation kan leda till att barn kan skylla på varandra i en konflikt, när de inte vet hur de ska gå tillväga för att lösa en konflikt. Istället för att samarbeta tar dem en enklare väg, genom att skylla på varandra. En fjärde anledning, somorsakar konflikter, är när t.ex. ordinarie personal är frånvarande och som blivit ersatta av vikarier. Då skapas det obalans i barngruppen, vilket leder till mycket konflikter i gruppen, när det blir oordning i verksamheten. Barnen är oerhört beroende av vuxna, speciellt vuxna som de känner och litar på. Under stressiga situationer kan det lätt hända att, man som pedagog glömmer att tänka ut ett lösningsinriktat perspektiv och kan då istället bli arg på ett barn och skälla ut barnet och säga 'varför gjorde du så, titta vad du gjorde, han blev ledsen för han fick ont, du får inte göra så, säg förlåt'. Det är väldigt viktigt med att dela barnen i mindre grupper också, och att dela på barn som inte kommer så värst bra överens för att slippa att konflikter uppstår. Vissa barn fungerar helt enkelt inte ihop".

Penny säger såhär:

"De vanligaste orsakerna är ju att man vill ha mycket saker för sig själv. Att man vill ha samma saker. Det är även mycket maktkamper mellan barnen och konflikter uppstår mycket pga. vem som ska bestämma i leken. T.ex. att ett barn säger "jag får inte vara mamma säger hon, men jag vill också vara mamma och vill inte vara hund" och då uppstår en konflikt om vem som ska bestämma i leken. Det är en vanlig orsak till konflikter. De utgår mycket ifrån sig själva och tänker mycket egocentrerat och handlar efter sina impulser. "Det här är mitt, jag bestämmer att det ska vara såhär" osv. Det är oftast i den fria leken konflikter uppstår. Har man planerade aktiviteter så blir det inte på samma sätt".

Det Lena, Cissi, Zara och Penny håller med varandra om, är att konflikter oftast uppstår pga. brist på kommunikation, när barn inte vet hur de ska handskas med sina känslor och kan då inte lösa konflikter med hjälp av språket. Det är när barn inte kan tänka logiskt, som de använder sig av andra metoder för att lösa konflikter. Som Säljö(2007) nämner i sin bok och refererar till Vygotskijs teori, om att tänkandet hör ihop med språket och att språket är en förutsättning för tänkandet. Även Måhlberg och Sjöblom(2010) refererar i sin bok till

Vygotskij, och tar upp språket som en viktig del i barns sätt att lösa konflikter. Enligt Vygotskij har språket minst tre funktioner, för barnets lärande och utveckling. Språket bidrar till en inre dialog, som ger barnet en möjlighet att "reorganisera det visuella fältet". Språket bidrar även till att barnet blir mindre impulsivt och kan planera sina handlingar och att språket ger barnet möjlighet till självkontroll. Även Levander(1997) som refererar till Freuds teori, skriver i sin bok, att människors handlingar styrs av känslor och tankar, och att man måste prata ut om sitt inre med någon för att förstå sina känslor och tankar mycket bättre.

Larsen(1997) som också tar upp isin bok, att människors handlingar styrs av känslor och tankar och refererar till Skinners teori om behaviorismen. Lena tar upp att barn(i detta fall pojkar) brukar lösa konflikter via våld, eftersom de inte kan sätta ord på sina känslor. Cissi tar upp att vissa av hennes barn löser konflikter genom att skylla på varandra och genom att dra till sig pedagogens uppmärksamhet för att få hjälp att lösa konflikter. Zara tar upp att vissa av hennes barn löser konflikter genom våld, just för att de inte kan hantera sina känslor, och det pga. de inte har utvecklats kognitivt. Om de inte har utvecklats kognitivt, kan de därför inte tänka logiskt, vilket i sin tur leder till att de inte kan lösa konflikter på annat sätt förutom våld, tjafs och via pedagogens hjälp. Zara tar även upp att vissa av hennes barn löser konflikter genom att skylla på varandra. Penny tar upp att konflikter uppstår oftast pga. att barn inte vill dela med sig saker, som t.ex. leksaker. Att barnet tänker mycket egocentrerat. Penny tar dessutom upp att de flesta konflikterna handlar om maktkamper mellan barnen och om vem som ska bestämma i leken. Alla dessa faktorer har en sak gemensamt och det är att barnen reagerar på konflikter utifrån sina impulser och känslor. Enligt Zara så har vissa barn i hennes barngrupp inte utvecklats i sin mognadsprocess och därmed kan inte tänka logiskt. Även i Pennys barngrupp styrs vissa barn av den egotrippade detet, då de inte vill dela med sig vare sig det är föremål eller makt. Dessa styrs då av krafter kopplade till Freuds teori om detet, som Levander(1997) tar upp i sin bok. Detet är den del av personligheten som agerar efter sina impulser, och är den barnsliga delen och kan inte tänka resonligt. Detet är väldigt egocentrerad och tänker bara på sig själv. Andra barn i Zaras barngrupp har utvecklat sitt inre jag och kan då tänka logiskt, men oftast styrs av överjaget i konflikter. Överjaget bidrar till att man använder sig olika försvarsmekanismer för att dämpa ångesten i sitt inre jag, som även Levander(1997) tar upp i sin bok när han refererar till Freuds teori om psykoanalysen.

Försvarsmekanismerna är ett sätt att fly från konflikter för att slippa ångest. Zara tar upp att hennes barn brukar skylla på varandra, vilket är ett sätt att projicera över sina svagheter till andra. Maltén(1997), skriver i sin bok om försvarsmekanismen projektion och refererar till Freud. Projektion innebär att man hellre hittar svagheter hos andra än att erkänna sina egna,

vilket man då gör när man skylla ifrån sig i en konflikt. Även Cissi tar upp i sin intervju, att det är vanligt att hennes barn brukar skylla ifrån problemet på varandra i konflikter, vilket jag tolkar det som att de använder då sig av försvarsmekanismen projektion. Cissi tar även upp att vissa av hennes barn brukar skrika och gråta när de vill ha uppmärksamhet från pedagogen, när en konflikt har uppstått, vilket jag tolkar det som att de använder sig av försvarsmekanismen regression. De vill ha uppmärksamhet pga. de inte kan lösa konflikten själva och vill då att pedagogen ska hjälpa till att lösa den. Även Lena tar upp att vissa av hennes barn beter sig oresonligt, blir arga och sparkar på saker när de inte klarar av att lösa en konflikt, vilket även här verkar tyda på att de använder sig av försvarsmekanismen regression enligt min tolkning. Maltén(1997) tar även upp försvarsmekanismen regression och refererar till Freuds teori. Regression innebär att man faller tillbaka till omogna beteenden, när man väl ställs inför ett problem. Man börjar skrika och stampa i golvet. En annan regressiv reaktion är att man gör sig liten och hjälplös, för att be om andras hänsyn och hjälp. Levander(1997) skriver i sin bok att försvarsmekanismer uppstår, inom en när överjaget styr över jaget, för att överjaget vill skydda jaget från ångest.

En annan faktor Penny tar upp, på intervjun, som kan orsaka konflikter, är maktkamper mellan barn, där den stora frågan rör sig om vem som ska bestämma i leken. Enligt min tolkning så tillämpar barnen då makt- och tvångsstrategier, som Maltén(1997) tar upp i sin bok och skriver att sådana strategier är destruktiva i grunden och löser inga konflikter på riktigt. När dessa strategier tillämpas, tvingar ena parten den andra parten till underkastelse. Den andra parten må kanske ge vika, men just för stunden, för den andra parten lär vilja ha revansch i framtiden. På så vis blir ingen konflikt löst på riktigt. När konflikter blir ”lösta” på detta sätt betecknas partsförhållandet vinnare-förlorare. Maktkamper kan även medföra att barn kan känna sig ha blivit orättvist behandlade, vilket kan orsaka konflikter, vilket Hartman och Torstenson-Ed(2007) tar upp i sin bok när de refererar till forskaren Andrzej Szklarskis studie som jag även nämnt tidigare i min tidigare forskning. Även Zara tar upp, på sin intervju, att konflikter oftast orsakas när barn behandlar varandra orättvist och respektlöst. Hartman& Torstenson-Ed(2007) tar upp i sin bok, att ett barn dessutom kan reagera starkt på att bli grundlöst anklagad och därmed känna sig orättvist behandlad. Lena och Cissi tar upp också grundlösa anklagelser som orsak till en konflikt, på deras intervjuer.

En annan orsak som kan starta konflikter enligt Lena, Zara och Penny, är när man inte har organiserat sin verksamhet ordentligt och inte varit tydlig med vad barnen t.ex. ska ha för

aktivitet. Säljö (2007) skriver om Vygotskijs teori om att synen på barns lärande, utvecklingsprocess och hur barn hämtar in kunskap, är beroende av hur undervisningen är organiserad och gestaltas av pedagogen. Lena och Zara säger att deras barn blir rastlösa när de inte vet vad dem ska göra, vilket kan leda till konflikter i gruppen. Alltså är det viktigt med en planerad verksamhet och att man som pedagog är tydlig med vad barnen får för uppgift. Penny säger att konflikter uppstår oftast i den fria leken och inte i planerade aktiviteter.

7. Slutdiskussion

I min slutdiskussion kommer jag att svara på mina frågeställningar med hjälp av analysen av mitt empiriska material. Jag kommer även ta upp förslag för vidare forskning.

- Vilka strategier anser de pedagoger jag intervjuat att de använder för att hantera konflikter på förskolan?

Svar: Som jag nämnt tidigare i min analys så nämner Lena att hon arbetar utifrån den lösningsinriktade arbetsmodellen. Zara nämner också att hon ibland försöker arbeta utifrån ett lösningsinriktat arbetssätt men att det inte alltid går att följa den. Cissi och Penny arbetar mycket utifrån samverkansstrategier vilket påminner lite om lösningsinriktad pedagogik. Det som är intressant här är att vissa strategier som Lena påstår att hon använder för att lösa konflikter ibland används istället för att förebygga konflikter. Varför detta är intressant är av den anledningen att det motsäger Lenas syn på konflikter som konstruktivt och positivt, då hon använder strategier för att förebygga konflikter istället för att lösa dem. Måhlberg och Sjöblom(2010) som jag även nämnt tidigare i min analys skriver att inom lösningsinriktad pedagogik är fokus på att bygga lösningar och inte på själva problemet. Måhlberg och Sjöblom(2010) skriver att om man som pedagog arbetar utifrån ett lösningsinriktat sätt så kan man använda verktyg som kreativa frågor med hjälp av det verbala språket och verktyg som positiv feedback med hjälp av kroppsspråket. Det är vad exakt det Lena säger att hon gör, hon följer den lösningsinriktade arbetsmodellen, men det verkar mer i syfte att förebygga konflikter, vilket inte är syftet med den lösningsinriktade arbetsmodellen utan den är till för att lösa konflikter(Måhlberg & Sjöblom, 2010). Om konflikter inte ens får chansen att starta, hur kan man då lära barn att lösa dem med hjälp av lösningsinriktad pedagogik? Här kommer ett citat från Lenas intervjusvar gällande hur hon kan arbeta med positiv feedback:

”Jag tycker att det är viktigt att skanna av, att vara närvarande vuxen och försöka ligga steget före, man ser ju ofta när saker är på väg att hända, som t.ex. vi ska ut på utflykt och barnen ska samlas vid grinden(25 barn) i en kö innan vi går och då vet jag, att står de för länge så börjar de knuffas lite och så är det kanske någon som blir lite ledsen men hinner jag säga ’åh vad fint ni står, åh toppen, och jag ser att du hjälper din kompis att packa ner frukten, tack så mycket för hjälpen osv’, då lugnar det sig omedelbart. För barn vill ha(eller alla människor vill ha) positiv uppskattning och bekräftelse. Så positiv förstärkning är ett verktyg jag använder jätte, jättemycket”.

Här kommer ett annat citat från Lenas intervju svar gällande hur hon kan arbeta med kreativa frågor:

”Visst ska man tro på barnets potential och ge det ansvar för att hitta lösningar men det är den vuxnas ansvar att vägleda dem under processen. Samtidigt som man måste kräva vissa saker av barnen så måste vi också hjälpa dem på vägen. T.ex. om man vill ha lugn arbetsmiljö, kan man säga såhär till barnen ’vi har som mål att det ska vara lugnt och skönt på avdelningen när vi jobbar, vad kan du göra för att det blir lugnt och skönt?’ (och så frågar man runt till varje enskilt barn). På så sätt använder jag mig av samtalsmetodik och kreativa frågor, vilket har mycket att göra med ett lösning inriktat arbetssätt”.

För mig verkar det som här som att Lena använder sig av den lösningsinriktade arbetsmodellen i mer syfte att förebygga konflikter än faktiskt i syfte att lösa dem.

En annan intressant sak jag vill lyfta fram här är att jag finner den lösningsinriktade pedagogiken som motsägelsefullt. Det som är paradoxalt med den lösningsinriktade pedagogiken, är att den uppmuntrar pedagoger att se barnet som kompetent och full med förmågor, vilket Vygotskij(Säljö, 2007) var mycket inne på samtidigt som lösningsinriktad pedagogik uppmuntrar att man ska använda sig av Skinners teori om positiv feedback(Larsen, 1997), vilket jag tolkar det utifrån mina teorier som att det kan hämma barns självständighetsutveckling. Vygotskij(Säljö, 2007) var mycket inne på att barn utvecklas i samspel med andra genom att använda språket. Men hur ska barn kunna göra det när man använder positiv feedback på dem, då de aldrig får chansen till att hamna i konflikt. Positiv feedback är enligt min tolkning av de teorier som ligger till grund för denna studie ett sätt att undvika konflikter, i och med att fokus är på att barn ska sköta sig och därmed undvika konflikter. Och om konflikter aldrig uppstår, kommer barn aldrig få chansen att vara med om att lösa konflikter med hjälp av språket. Därför verkar även Lenas intervju svar

motsägelsefulla. Ena sidan så säger hon att hon ser begreppet konflikt som något positivt och konstruktivt, å andra sidan använder hon sig av positiv feedback(specifikt på pojkar). Lena menar att pojkar startar upp konflikter i form av våld inte för att de är dumma utan för att de inte vet hur de ska uttrycka sina känslor. Då verkar det som att Lena inte ser pojkar som kompetenta individer utan hon verkar se pojkar som individer som behöver hjälp med att ändra på sina ”dåliga” beteenden. Hennes synsätt går helt emot vad Läroplanen för förskolan har att säga om genusrelaterade frågor. I den reviderade Läroplanen för förskolan 2010 står det att:

”Förskolan ska motverka traditionella könsmönster och könsroller. Flickor och pojkar ska i förskolan ha samma möjligheter att pröva och utveckla förmågor och intressen utan begränsningar utifrån stereotypa könsroller”(Lpfö reviderade 2010, s.5).

- Vilka verktyg ser de pedagoger jag intervjuat som effektivast i arbetet med konflikthantering?

Svar: Mina informanter Lena, Cissi, Zara och Penny alla håller med om att det verbala språket är ett effektivt verktyg i arbetet med konflikthantering. Det är via språket barn kan uttrycka sina känslor och lösa problem som Vygotskij(Säljö,2007), Maltén (1998), Bylund & Kristiansen(2005), Måhlberg & Sjöblom(2010) och Hartman & Torstenson-Ed(2007) var även mycket inne på. Mina informanter håller även med om att relationen mellan den vuxna pedagogen och barnet också är ett effektivt verktyg i arbetet med konflikthantering. De menar på att en god relation mellan pedagogen och barnet som bygger på respekt och tillit, bidrar till att konflikter kan lösas på ett effektivare sätt som även här Vygotskij(Säljö, 2007), Maltén (1998), Bylund & Kristiansen(2005), Måhlberg & Sjöblom (2010) håller med om. Ett annat effektivt verktyg som alla mina informanter tar upp i sättet atthandskas med konflikthantering är att använda sig av fysiska redskap i form av kroppsspråk, som Vygotskij(Säljö,2007) var mycket inne på. Cissi, Zara och Penny använder mycket kroppsspråket i form av dockteater och rollspel medan Lena använder kroppsspråket i form av positiv feedback.

Ett annat verktyg som både Cissi och Zara anser som effektivt i arbetet med konflikthantering är barnets tidigare erfarenhet, att barn med hjälp av sina tidigare erfarenheter kan hantera nya situationer som uppkommer senare i deras liv, vilket även Vygotskij(Säljö,2007) var inne på gällande barns utveckling. Genom att man som pedagog försöker låta barn lösa sina egna konflikter i tidig ålder, hjälper man barnen att utvecklas självständigt. På så sätt fyller barn

sina ryggsäckar med den erfarenhet dem får av att lösa en konflikt och tar med det sen till framtiden. Sedan så kan barnet relatera till sin tidigare erfarenhet, som hon/han sedan kan använda som ett verktyg när hon/han möter på en ny konflikt i framtiden.

- Finns det skillnader respektive likheter i sättet, de pedagoger jag intervjuat, arbetar med gällande konflikthantering?

Svar: Det finns likheter i hur Lena och Zara arbetar med konflikthantering, båda nämner att de arbetar utifrån den lösningsinriktade arbetsmodellen (Måhlberg & Sjöblom, 2010). Men det dock Zara också nämner är att det inte alltid går att arbeta utifrån lösningsinriktad pedagogik, eftersom vissa i hennes barngrupp inte fullt är utvecklade kognitivt. Det som skiljer sig mellan Lena och Zara i deras sätt att förhålla sig till lösningsinriktad pedagogik, är att Zara är medveten om att det inte alltid går att jobba utifrån den lösningsinriktade pedagogiken, eftersom det beror på hur pass långt barn har kommit i sin mognadsprocess. Om ett barn inte kan tänka logiskt och inte har utvecklat jaget inom sig, som Freud var inne på också (Levander, 1997) och drivs barnet då istället av det. Vilket i sin tur leder till att barnets handlingar styrs av impulser, och därmed kan inte barnet uttrycka sina känslor via språket och kan då inte lösa konflikter på ett logiskt och moget sätt. Även Vygotskij (Säljö, 2007) var inne på att tänkandet är en förutsättning för språket, att det är språket som är nyckeln till att man kan tänka logiskt och resonera kring hur man ska agera i samspel med andra.

Det finns likheter i hur Cissi och Penny arbetar också, enligt min tolkning verkar de arbeta med samverkansstrategier som påminner lite om lösningsinriktad pedagogik. Fokus är att försöka låta barnen lösa sina egna konflikter genom ömsesidig respekt och samarbete. Det är även mycket fokus på att låta alla parter få pratat ut om hur de upplevt konflikt samt att alla får bli lyssnade på. En annan likhet i hur mina informanter arbetar gemensamt är att de alla använder sig av fysiska redskap i form av kroppsspråk, som Vygotskij (Säljö, 2007) talade mycket om. Den informant som skiljer sig åt i sättet att arbetad med fysiska redskap i form av kroppsspråk, är Lena, då hon använder mycket positiv feedback med hjälp av kroppsspråket, som teoretikern Skinner (Larsen, 1997) var mycket inne på. Medan Cissi, Zara och Penny använder kroppsspråk i form av dockteater och rollspel.

- Vilka faktorer enligt informanterna kan starta en konflikt?

Svar: En faktor som kan starta en konflikt som alla mina informanter håller med om, är när det är brist på kommunikation, d.v.s. brist på språk. Språk är ett viktigt verktyg för att lösa konflikter men också en faktor som kan starta en konflikt. Med det menar jag att brist på språk är en av de konflikter som kan göra att en konflikt kan uppstå. För det är via språketmänniskan uttrycker sina tankar och känslor. Det är via språket vi kan skapa en förståelse för varandra i enkonflikt, och som hjälper oss att bygga lösningar tillsammans. Språket är viktigt för språket skapar en dialog mellan människor, som även Vygotskij(Säljö, 2007), Måhlberg & Sjöblom(2010), Bylund & Kristiansen(2005) och Maltén(1998) nämner.

En annan faktor som kan starta konflikter enligt Lena, Cissi och Zara är försvarsmekanismer som startar upp inom barnen. Enligt Freud(Levander, 1997) påverkar överjaget jaget till att använda sig av försvarsmekanismer då man känner av att en konflikt är på väg att starta eller när en konflikt redan har startat. Försvarsmekanismerna är ett sätt för jaget att dämpa ångesten och fly undan konflikten. Zara och Cissi nämner att barnen oftast skyller ifrån sig i konflikter, vilket jag tolkar det som att de då använder försvarsmekanismen projektion. Cissi nämner även att barnen ofta agerar aggressivt och skriker i konfliktsituationer för att få hennes uppmärksamhet, vilket jag tolkar det som att de använder försvarsmekanismen regression. Även Lena är inne på att hennes barn ofta agerar aggressivt och skriker i konfliktsituationer, vilket jag även här tolkar det som att de också använder sig av försvarsmekanismen regression.

En annan faktor som kan starta konflikter som endast Penny tar upp, är när det uppstår maktkamper mellan barn i den fria leken, då det handlar om vem som ska bestämma i leken. Enligt min tolkning verkar det då som att de utövar makt- och tvångsstrategier gentemot varandra, som även Maltén(1998) nämner.

En annan faktor som kan starta upp konflikter enligt Lena, Cissi och Zara är när barn känner sig orättvist behandlade. Det tar även Hartman och Torstenson-Ed(2007) upp som faktor som kan starta upp konflikter och menar på att barn har en stark känsla för ärlighet och rättvisa.

En sista faktor som kan starta upp en konflikt enligt Lena, Zara och Penny är när man inte har en välplanerad verksamhet och när det är oordning i arbetsmiljön. Det är någonting Vygotskij(Säljö, 2007) även tar upp i sin teori om barns utveckling, att det är viktigt med en välorganiserad verksamhet för att barn ska kunna utvecklas.

- Hur ser de pedagoger jag intervjuat på konflikter och hur påverkar deras sätt att se på konflikter deras sätt att arbeta med konflikthantering?

Svar: Det Lena, Cissi och Penny har gemensamt är att de alla ser konflikter som något positivt och konstruktivt, vilket det Måhlberg & Sjöblom (2010) säger att man ska göra ifall man ska följa den lösningsinriktade arbetsmodellen. Men skillnaden är den att det bara är Penny och Cissi som följer den lösningsinriktade arbetsmodellen fastän de inte ens har nämnt den som en strategi att lösa konflikter. De verkar inte känna till denna modell men arbetar utifrån den på ett mer tydligt sätt än Lena som faktiskt påstår att hon använder den. Till skillnad från Lena, Cissi och Penny så upplever Zara konflikter som något negativt och därför heller inte konstruktivt. Zara nämner också likaväl som Lena att hon arbetar utifrån den lösningsinriktade arbetsmodellen men säger även dock att det inte alltid går att arbeta utifrån den eftersom vissa av hennes barn inte har kommit långt i sin kognitiva utveckling och kan därmed inte tänka moget i konflikthanteringar. Det kanske är Zaras sätt att se på konflikter som påverkar hennes sätt att resonera kring när det passar och när det inte passar att arbeta utifrån den lösningsinriktade arbetsmodellen.

7.1. Vidare forskning

Min uppsats gav mig väldigt mycket kunskap om just det ämne jag har skrivit om. Jag fick svar på alla mina frågeställningar men det var dock en sak jag blev väldigt nyfiken på. Det var en sak min intervjuperson Lena sade under intervjun: det här med att man som pedagog först och främst borde ta pojkarna i knät och hjälpa dem att träna på att uttrycka sina känslor. Lena kopplade ihop konflikter som uppstår pga. brist på kommunikation till genus. Jag kände att detta inte skulle vara så pass relevant för min uppsats och dessutom var det försent att forska kring ämnet, men det väckte min nyfikenhet dock. Jag tycker alltså att man borde göra vidare forskning kring konflikthantering i förskolan eller skolan ur ett genusrelaterat perspektiv.

8. Käll- och litteraturförteckning

Böcker:

- Bylund, Pia & Kristiansen, Kåre, *Samspel*, 2005, Natur och Kultur, Stockholm
- Dalen, Monica, *Intervju som metod*, 2007, Gleerups Utbildning AB
- Hartman, Sven & Torstenson- Ed, Tullie, *Barns tankar om livet*, 2007, Natur och Kultur, Stockholm
- Larsen, Ole Schultz, *Psykologiska perspektiv*, 1997, Studentlitteratur, Lund
- Levander, Martin, *Psykologi*, 1997, Natur och Kultur, Stockholm
- Maltén, Arne, *Kommunikation och konflikthantering- en introduktion*, 1998, Studentlitteratur, Lund
- Måhlberg, Kerstin & Sjöblom, Maud, *Lösningssinriktad pedagogik- För en roligare skola*, 2010, ScandBook AB, Falun
- Palm, Mimmi, m.fl., *Låt oss tvista igen! – om konflikthantering i förskola och skola*(pedagogiska magasinets skriftserie, nummer åtta), 2010, Lärarförbundets Förlag, Stockholm
- Säljö, Roger, *Boken om pedagogerna "Under redaktion av Anna Forssell"*, 2007, Liber AB

Läroplaner:

- Lpfö 98, Läroplan för förskolan 98, reviderad 2010
Utbildningsdepartementet, Skolverket och Fritzes.

Internetsidor:

- Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning, Vetenskapsrådet, länk:
http://www.ibl.liu.se/student/bvg/filarkiv/1.77549/Forskningsetiska_principer_fix.pdf
(hämtad 2013- 10- 21, kl. 20.15).

9. Bilagor

Bilaga 1

Informationsbrev till pedagoger

Hej mitt namn är Hülya Ilgöy och jag är en lärarstudent från Södertörns högskola och håller just nu på att skriva min C- uppsats. Jag studerar i lärarprogrammet med interkulturellt perspektiv med inriktning mot yngre åldrar.

Min C-uppsats ska handla om hur man kan arbeta med konflikthantering i förskolan och varför konflikthantering kan uppstå.

Jag skulle jätte gärna vilja ta del av era erfarenheter och kunskaper gällande ert arbetssätt med konflikthantering.

I mitt studiebesök på er förskola skulle jag gärna vilja intervjua en pedagog som är väldigt kunnig inom konflikthantering. Intervjun räknas ta ca 40 minuter och jag kommer dessutom att använda mig av en bandspelare, för att det ska bli enklare för mig att bearbeta mitt empiriska material i min analys. Jag skulle dessutom vilja observera er verksamhet under en hel dag, för att kunna koppla ihop intervjuerna med mina observationer. Det är frivilligt att medverka och jag vill även poängtera att jag följer dem forsknings etiska principer; vilket innebär att det kommer att vara total anonymitet i mitt examensarbete, där inga namn, vare sig det gäller förskolans, pedagogernas, eller barnens, kommer att offentliggöras. Jag följer även nyttjandekravet, vilket innebär att jag kommer använda era intervjusvar endast i vetenskapliga ändamål, och som kommer att hanteras enbart av mig.

Mina intervjufrågor kommer att vara dessa:

- Hur arbetar ni med konflikthantering i förskolan?
- Kan du beskriva en konflikt som uppstått nyligen i barngruppen? Fick du ingripa eller kunde barnen lösa det på egen hand med hjälp av det dem lärt sig av er vuxna? Med vilka verktyg löste ni problemet?
- Vilka redskap är, enligt dig, viktigast i arbetet med en konflikthantering?
- Vad tror du är dem mest vanligaste orsakerna till att en konflikt uppstår? Hur märker du av en kommande konflikt? Vilka signaler ser du?
- Hur upplever du och definierar du begreppet konflikt?

Ni kan nå mig på min studentmailadress *****.se eller mobilnummer:

*****.

Tack på förhand mvhHülya Ilgöy.

Bilaga 2

Informationsbrev till föräldrar

Hej mitt namn är Hülya Ilgöy och jag är en lärarstudent från Södertörns högskola och håller just nu på att skriva min C- uppsats. Jag studerar i lärarprogrammet med interkulturellt perspektiv med inriktning mot yngre åldrar.

Min C-uppsats ska handla om hur man arbetar med konflikthantering i förskolan och vad som kan orsaka en konflikt.

Jag skulle jätte gärna vilja ta del av era barns erfarenheter och kunskaper kring konflikthantering.

I mitt studiebesök på ert barns förskola skulle jag gärna vilja intervjua ert barn och ta med ditt barns tankar kring konflikter i min uppsats. Intervjun räknas ta ca 15 minuter och jag kommer dessutom att använda mig av en bandspelare, för att det ska bli enklare för mig att bearbeta mitt empiriska material i min analys. Det är frivilligt att medverka och jag vill även poängtera att jag följer dem forskningsetiska principer; vilket innebär att det kommer att vara total anonymitet i mitt examensarbete, där inga namn, vare sig det gäller förskolans, pedagogernas, eller barnens, kommer att offentliggöras. Jag följer även nyttjandekravet, vilket innebär att jag kommer använda era barns intervju svar endast i vetenskapliga ändamål, och som kommer att hanteras enbart av mig. Så om ni godkänner att ert barn får vara med på min intervju, så får ni skriva under att ni gör det, längst ner på det här brevet och sen får ni lämna in det till ert barns förskola. Tack på förhand Mvh Hülya Ilgöy.

Mina intervjufrågor kommer att vara dessa:

- När brukar du bli osams med en kompis? Varför blir ni osams? Vad känner du när ni blir osams
- Hur brukar ni bli kompisar igen? Vad känner du när ni brukar bli kompisar igen?

 Brukar du gå till din fröken när du behöver hjälp med att bli sams med någon igen?

Godkänner att mitt barn intervjuas.....

Godkänner inte.....